

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • četrtek • 29. junij 2000 šte. 26 (30702) • letnik 55 • cena 10 šil. • 0,73 evra

Ustavno določilo v parlamentu

Parlamentarni odbor za človekove pravice v Avstriji je pretekli torek obravnaval vprašanje ustavnega določila o jezikovni in kulturni raznolikosti Avstrije. V ta namen je predsednica tega odbora, poslanka Terezija Stoisič, povabila na posvet tudi predsednike vseh narodnostnih sosvetov. Le-ti so parlamentarcem predstavili zamisel o ustavnem določilu, ki je nastalo takrat, ko so bili umorjeni štirje pripadniki romske narodne skupnosti na Gradiščanskem in drugič ob nastajanju Okvirne konvencije za zaščito narodnih manjšin Sveta Evrope. Namen takega ustavnega določila je v tem, da se država sama prizna k jezikovno-kulturni raznolikosti in s tem signalizira državljanom, da je kulturno-jezikovna raznolikost države zaželjena. S tem sicer niso povezane konkretne narodnostne pravice, pač pa je tako ustavno določilo merilo za zakonodajalca pri vsem njegovem delu. Skratka, če bo to ustavno določilo sprejeto, bo npr. avstrijsko ustavno sodišče merilo manjšinsko-zaščitno zakonodajo tudi na podlagi tega določila.

Po razpravi s predsedniki sosvetov – za slovenskega se je je udeležil dr. Sturm – so člani parlamentarnega odbora razpravljali o besedilu teksta in se nazadnje zedinili na kompromisno formulo, ki se glasi: *Republika Avstrija (zveza, dežele, občine) se prizna k zrasli jezikovni in kulturni raznolikosti, ki pride do izraza v svojih narodnih skupnostih. Jezik in kulturo, obstoj in ohranitev teh narodnih skupnostih je treba spoštovati, zagamčiti in pospeševati.*

Sprejeti tekst se nekoliko razlikuje od predlaganega teksta

s strani sosvetov. Le-ti so predlagali, da naj bi se »raznolikost zagamčila, spoštovala in pospeševala«, v ostalem pa je tekst identičen s predlogom sosvetov.

Predsednik slovenskega sosveta dr. Sturm je za Slovenski vestnik dejal, da je kompromisna rešitev sprejemljiva, ker daje dodatno ustavno zaščito, ki bo

postopoma vplivala na javno mnenje in ki bo tudi opora ustavnemu sodišču pri njegovih nadaljnjih odločitvah.

Tudi poslanka Zelenih Terezija Stoisič, ki je prvotno zagovarjala tekst sosvetov, se je opredelila za kompromisno varianto, ker je le tako bilo mogoče sprejeti ustavno določilo. ■

Tudi letos je bila svečanost pri Peršmanu v spomin žrtvam nacifašizma ena od centralnih prireditelj; udeleženci proslave so prišli z vse Koroške, pa tudi iz Slovenije. Več na str. 2 in 3.

PREBLISK

... ali tako nekako je rekel Prešeren. Seveda ve vsak otrok, kaj je pesnik imel v mislih. Verjetno pa pri tem ni imel v mislih, da bi moral vsakdo požreti vsako krivico, žalitev in diskriminacijo v imenu nekakšnega vprašljivega miru. Sam je v življenju dovolj prestal zadelj svoje pokončne države in proslovske usmerjenosti v tistem času, ki mu rečemo narodno prebujenje.

Tu pa tam si človek tudi na Koroškem zaželi prebujenja. Vsaj učiteljstvo (z redkimi izjemami) naj bi se prebudilo iz prijetne dremavice, ko gre za njihovo delo, za pravilno vrednotenje njihove kvalifikacije in tudi za poklicni napredek. Pred nami je osnutek zakona o nastavitvah ravnateljev in –

vsaj na prvi pogled sodeč – naj bi šole zgubile vsakršno samostojno (so)odločanje. Da Haiderjevi stranki (pa tudi drugim, na žalost) slovensko učiteljsvo ne ugaja, je v nebo vpijoča resnica in dejstvo.

Pa ne gre samo za učitelje. Šole so v prvi vrsti za učence,

Po celem svetu vsem ljudem mir bodi ...

gre za oblikovanje njihovih osebnosti, pouk in odnos do slovenščine. Je že tako, da se bo mladina posluževala slovenščine tedaj, če ji bo okolica signalizirala vrednost tega jezika. Bo enojezičen/na to znal/a? Ne verjamem.

S. W.

k & k center v Šentjanžu vabi na praznovanje obletnice

5 let Jahre

Kultur & Kommunikation

ter na odprtje razstave

»Odstiranje - Enthüllungen« – predstavitev narodopisne zbirke slovenske prosvetne zveze

v soboto, 1. julija 2000, ob 19. uri

Sledil bo kulturni program: cerkveni zbor Šentjanž, Šentjanški tamburaši, Trio Drava, skupina »Avtodafe« iz Slovenije, filmski posnetki slov. sporeda ORF; nato družabnost z jedajo in pijačo. Moderacija Andrej Mohar Veselimo se vašega obiska!

DEŽELNA VLADA

Osnutek zakona o objektivizaciji

Tik pred zaključkom redakcije smo dobili v roke osnutek zakona o nastavitvah šolskih ravnateljev. Na štirinajstih straneh pa ta tako imenovani »Objektivierungsgesetzesentwurf« že na prvi pogled kaže, da želijo stranke večji vpliv na izbor kandidatov. O nastavitvah naj bi namreč soodločali tudi gremiji, ki jih širokogrudno imenujejo »neodvisne«, v resnici pa jih bo sprejela ali pa tudi odklonila oblast.

Haider je hkrati tudi silovito napadel personalno zastopstvo

učiteljev, češ da imajo »pustolovske plače« in da bo v naslednjih dneh to razkril. Če bo to storil ali ne, pa očitno ni v prvi vrsti važno; pomembno je le, da spet ustvarja sovraštvo proti eni poklicni skupini in da bo ljudstvo spet polno gneva zaradi »privilegijev«, ki jih imajo bojda učitelji. »Spet bo »delal red« med »parazitarnimi elementi«, kot je dejal deželni glavar.

Vsakomu je jasno, da Haider še ni prebolel poraza na volitvah v poklicna zastopstva in da se bo skušal maščevati.

Zanimivo pa je tudi, da se je izrekel za povišanje učne obveznosti učiteljev, kakor sta to predlagala šefinja svobodnjakov Susanne Riess-Passer in njihov klubski predsednik Peter Westenthaler. To je seveda diametralno navzkriž z njegovim angažmajem, da bi (enojezične) učitelje razbremenili, da bi znižali število otrok v ljudskošolskih razredih tako, kakor je to predpisano za dvojezične razrede. Torej ne gre ne za »Sparprogramm« in ne za strokovno ukvarjanje s šolstvom. Gre edino za stranko svobodnjakov in oblastništvo.

Peter Ambrozy, šef koroške SPÖ, je najavil, da zakonu v deželnem zboru socialdemokrati ne bodo dali svojega pristanka. Za sprejetje zakona je potrebna dvotretjinska večina.

O osnutku in o morebitnih posledicah za dvojezično šolstvo bomo več poročali prihodnjici.

SPD »Zarja« vabi na svojo tradicionalno

poletno noč

v soboto, 8. julija 2000, ob 20.30

pred občinskim kopališčem v Železni Kapli

Za ples igra ansambel »VAGABUNDI«

Prisrčno vabljeni!

Dvojezični vrtec, Varstvo ABCČ, Mladinski dom SŠD

vabijo na poletno veselico

»... potujemo skozi veselje«

s kulturnim sporedom, nato družabnost

v Mladinskem domu v Celovcu, Mikschallee 4

v petek, 30. junija, ob 15. uri

KOROŠKA DIJAŠKA ZVEZA vabi na

koncert skupine Šukar

v četrtek, 29. 6. 2000, ob 20.15 v na dvorišču Mohorjeve v Celovcu

Tovariško srečanje protifašistov in demokratov, ki ga vsako leto pri Peršmanu v Podpeci organizira Zveza koroških partizanov, je bilo letos v znamenju 55-letnice vojaškega poraza nacifašističnih sil, svoj pečat pa so mu vtisnili tudi trenutni odnosi med Avstrijo in EU ter odnos med koroškimi Slovenci in tukajšnje deželno politiko. Srečanje je bilo v nedeljo, 25. junija popoldne.

Kljub neprijetnemu vremenu je obisk proslave bil množičen kot že dolgo ne, kakor da bi se ljudje hoteli izogniti sencam politike, ki postajajo vse daljše in mračnejše.

Tem sencam sta tudi govornika, poslovodja SPZ dr. Janko Malle in univ. prof. dr. Peter Gstettner, namenila pozornost. Govor Petra Gstettnerja objavljano v celoti.

Janko Malle je ob primeru trenutne mednarodne situacije, v kateri se nahaja Avstrija, izluščil jedro tega stanja. To je zlagan odnos Avstrije do zgodovine. Malle je to imenoval »zlagana samoprevara o svoji preteklosti«. Avstriji je s podporo dveh političnih čudežev, to je moskovske deklaracije in avstrijske državne pogodbe, uspelo doma in v svetu o sebi zasidrati podobo prve žrtve nacizma. Ceno za to sprenevedanje in dvojno moralo pa so plačali koroški partizani, saj je Avstrija sistematično izničevala njihov prispevek k svoji osvoboditvi, čeprav bi ta moral biti in postati nesporen del njene zgodovinske identitete. Ta prispevek koroških partizanov so celo si-

SPOMINSKA SVEČANOST PRI PERŠMANU

Strah, opreznost in podložnost ne more biti

stematično zaničevali, jih imenovali izdajalce. In iz vojnih zmagovalcev, kar so partizani bili, so postali poraženci. Ta odnos do partizanstva in do partizanov se bo pod novo avstrijsko oblastjo še za ostril.

Zato je Malle pozival k dejavnemu vključevanju v avstrijski demokratični politični diskurz, ker kultura upora prispeva k novi fazi izostrene politizacije avstrijskega prebivalstva. Koroški Slovenci do demokratične naravnosti zaskrbljenega dela avstrijskega prebivalstva še nismo našli poti. Potrebno nam je več kulture pogovora, več preučevanja lastne preteklosti, več samozavesti in korajže do obvladovanja koanflikt nih situacij, v katerih se nedvomno mahajamo. Strah, opreznost in podložnost ali pa lojalnost do nove politične konstelacije v deželi ne more biti naša deviza. Kajti nesrečna lojalnost koroških Slovencev, ki bi lahko postala politična realnost ob tem ali drugem vprašanju, samo maši usta in paralizira. »Molk zaradi strahu je grozen, molk zaradi lojalnosti še hujši«, je naglasil govornik.

Zato bo za narodno skupnost potrebno, da se bo vrnila k nekaterim vsebinskim dejavnostim in da bo imela za substancialna vprašanja manjšine jasne odgovore. Odločitve naj bi sprejemali šele po najširši razpravi znotraj narodne skup-

MoPZ »Foltej Hartman« pod vodstvom Dominika Hudla

nosti. Nejasna in oklevajoča stališča v šolski debati in pri proslavljanju desetega oktobra ne krepijo pozicije manjšine.

Ker so manjšinske pravice tudi človekove pravice, ni nič slabega, če je Avstrija danes pod drobnogledom Evrope. Prav zato se moramo z vso prizadetostjo vprašati, zakaj nam ravno sedaj ne uspe Evropi povedati resnico o nas samih. Izkoristimo torej evropska pravila igre in dajmo našim manjšinskim pravicam več demokratične teže. Iztržimo, tako Malle, vsaj nekaj za mlajše ge-

neracije, ki naj bi spoznale, da je Peršman kot simbol trpljenja in upora koroških Slovencev najbolj demokratična izpostava koroške zgodovine.

Tem demokratičnim nalogam pa bomo kos le, če bo v politiki več kulture. Kajti politika brez etike je gola bitka za oblast, ki ne rodi dobrega, predvsem pa nič trajnega in pušča za sabo umazanijo vseh vrst. Potrebno nam je več poslušnosti za pogovorno kulturo, za svojo identiteto, ponos in dostojanstvo ter za demokratične odnose med nami in v odnosu do drugih.

O vzdušju v deželi je govornik dejal, da se je v določenih segmentih resda izboljšalo. Vendar se določena vprašanja spet odpirajo. Na primer vprašanje odnosa do rasizma, nacizma in ksenofobije. Evropa te pojave odstro odklanja, v avstrijski vladi pa sedi partner, ki vedno spet zaigra na strune najnižjih instinktov, samoljubja, nestrpnosti do bližnjega, nesolidarnosti, ozkosti duha ter sovraštva do drugih in drugačnih. Zato prav koroški Slovenci ne bi smeli podcenjevati agresije besed. Kajti z vzponom svobodnjaške stranke je prišlo tudi do novega vrednotenja družbene morale in socialne. Z metodo ustvarjanja jasnih nasporotij in razlik hočejo ustvariti nove identitete, ki prebivalstvo delijo na domače in tujce, na pridne in zabušante, na Avstrijce in Neavstrijce. Pozitivni predznaki pripadajo le Avstrijcem in Germanom. To razdvajanje lahko privede do zožitve družbenih odnosov ali pa celo do popolnega utišanja demokratične misli. To je realna nevarnost, ki se v evropskem merilu lahko pojavi prav v vprašanju odnosa in sožitja s tujci in ta problem, tako Malle, je za Evropo lahko nevarnejši kot spopad na Balkanu, ker ogroža normalno delovanje EU.

Tudi v odnosu do Slovenije je Koroška motor tistih avstrijskih sil, ki postavljajo avnojske sklepe pod vprašaj in skušajo Slovenijo postaviti v položaj, da bi se morala dobesedno opravičiti, ker se je pred petdesetimi leti uprla nacizmu.

Pri Peršmanu sta spregovorila tudi predsednika ZSO in NSKS, Marjan Sturm in Bernard sadovnik, ter zastopnik borčevske organizacije Slovenije. Za kulturni spored so poskrbeli MoPZ »Foltej Hartman«, ki ga vodi Dominik Hudl, recitatorska skupina kranjske gimnazije in pa glasbeni ansambel Diaton iz Slovenije. Navzoče je pozdravil predsednik ZKP inž. Peter Kuchar.

F. W.

AKTUALNI PROBLEMI

Demagogija in dvoiličnost v šolski diskusiji

Zdi se, da šola zahaja s precejšnjo zanesljivostjo in rednostjo v središče javne pozornosti. Ponavadi ni tako, da bi šola kar sama silila na javni oder, kjer bi se razkazovala in uprizarjala svojo igro, marveč jo zavlečejo tja politiki oz. taki, ki se pustijo od politikov zlorabljati. To redno potiskanje v javno opazovanje se dogaja v zelo različnih presledkih, z različno intenzivnostjo in tudi z zelo različnimi posledicami. Za dvojezično šolo je že skoraj svojevrsna zakonitost, da se najmanj skoraj vsakih deset let začne »po koroško« in scenirana kampanja proti njej in proti tistim, ki v njej agirajo, namreč proti dvojezičnemu učiteljstvu. Te politično vsiljene gonje so še vedno imele svoj uspeh, čeprav vseh grdih zahtev doslej še nobena kampanja ni mogla na mah uresničiti – namreč popolnega uničenja dvojezičnega šolskega sistema. Kako daleč pa je še do razsula dvojezične šole, o tem je mogoče

razpravljati. Vsekakor pa smo zelo blizu te točke, ker oslabiljenost dvojezičnega šolstva postaja čedalje bolj očitna.

Podobna zakonitost redne javne pozornosti velja za avstrijsko šolstvo na splošno. Konkretno gre skoraj pri vseh teh vsakoletnih razpravah za učiteljstvo in za njene »privilegije«. Cilj teh kampanj ni odprava šolskega sistema, ampak slabitev še obstoječe strokovne solidarnosti in sindikalne moči. Pri teh gonjah gre za ustvarjanje nekega splošnega nezaupanja do učiteljstva, predvsem pa za demontiranje njihovega poklicno – družbenega statusa. Trenutna silovita in agresivna kampanja, ki zahteva zvišanje učne obveznosti, bo imidžu učiteljev škodovala, na vsak način pa bo zapustila velike posledice desolidariziranja.

Ravno v tem kontekstu je treba opozoriti na podlo, dvoilično in demagoško zadržanje avstrijske vlade, predvsem pa še koroške. V gonji proti dvojezičnemu šolstvu se zahteva iz vzrokov enakopravnosti in pravičnosti znižanje učne obveznosti za enojezične učitelje. V tej gonji proti dvojezičnim učiteljem so prizadeti sami, brez zagovornišva in tudi brez zavestnega stroke. Koroški učiteljski sindikat molči in dela tako kot, da je treba to »krivico«, ki se menda dela za enoje-

zičen pouk kvalificiranim učiteljem, odpraviti. Deželni glavar, ki se na zvezni ravni najbolj zaganja za »šparanje« pri učiteljih, se na Koroškem hoče pokazati »svojim« učiteljem kot radodaren stric odprtih rok. Tu na Koroškem mora enojezično učiteljstvo ščititi proti privilegiranim dvojezičnim učiteljem, ker je kot »oče dežele« (Landesvater) v prvi vrsti zavezan tisti klienteli, ki je v večini, ki mu prinese več glasov in ki mu je tudi po kulturi, jeziku, mišljenju – na kratko po narodu, bližja.

V tej trenutni vseavstrijski razpravi o zvišanju učne obveznosti za učitelje se koroški deželni glavar izkaže kot demagog in populist. Tam zahteva zvišanje dela za klientelo, pri kateri vseavstrijsko gledano nima politične in strankarste zaslonbe. Svojo solidarnost z »zastopljenimi« učitelji izkazuje na Koroškem, tu, kjer ve, da mu je naklonjenost podrejenih zagotovljena in kjer se lahko izkaže kot Robin Hood enojezičnih. V kampanji proti dvojezičnemu šolstvu »šparanje« sploh ni argument. Nasprotno, za svojo »zastopljeno« klientelo bo izvajal tako dolgo političen pritisk na zvezno vlado, da mu bo finančna poravnava namišljena krivice tudi uspela. Za razpravo o dvojezičnem

šolstvu racionala ni zaželjena, marveč samo stari koroški instinkt, ki se vali po narodni in jezikovni ločnici.

Če primerjamo diskusijo o zahtevi po zvišanju učne obveznosti v splošnem avstrijskem šolstvu z diskusijo o znižanju za enojezične učitelje na dvojezičnem ozemlju na Koroškem, potem se tako politično odgovorni kot tudi odgovorni v šolski upravi na Koroškem razkrinkajo kot neseizorni, nestvarni in pristranski. V tem kontekstu je treba agiranje trenutnega poslovodečega predsednika deželnega šolskega sveta mag. Harmine označiti kot nekompetentno. Pri enojezičnih učiteljih se izreka za znižanje, pri splošni diskusiji za zvišanje učne obveznosti. Njegovim »argumentom« v obeh primerih ni možno slediti. Njegovo postopanje je pač tako, kot ga zapoveduje deželni glavar. Poslovodeči se v svojem delovanju osredotoči na ponavljanje »od zgoraj« sformuliranega – kot bi bil brez lastnega mnenja. Vedeti je, da ga tudi ne sme imeti. Poslušnost, odvisnost, nestvarnost in nesamostojnost v vrhu koroškega deželnega šolskega sveta še nikdar niso bile tako očitne kot pri trenutni zasedbi te (važne) uradniške funkcije.

Dr. Vladimir Wakounig

naša deviza

Recitatorji gimnazije iz Kranja so se poklonili spominu žrtvam

ZA PREVAJALCA ZALOŽBE DRAVA

Svečana podelitev nagrade Köstlerju

V nedeljo zvečer je ministerialni svetnik Wolfgang Unger v zastopstvu ministrstva za kulturo v celovški Musilovi hiši svečano predal državno nagrado prevajalcu Erwinu Köstlerju za prevode del Ivana Cankarja in Srečka Kosovela v nemščino. Podelitvi je prisostvovala tudi predsednica avstrijskega združenja prevajalcev Uta Roy-Seiffert.

Uvodne besede je spregovoril vodja Musilovega inštituta Klaus Amann in povedal, da v teh prostorih že tretjič predajajo nagrado za prevajanje. Spomnil je na priznane prevajalce in pisatelje kot so Peter Handke, Ingeborg Bachmann ali Fabjan Hafner, ki je dobil za svoj pre-

Ministerialni svetnik dr. Unger je predal Erwinu Köstlerju nagrado

vođ Lipuševega romana Petracovo nagrado. Köstler da s svojimi prevodi tudi pomaga drugemu deželnemu jeziku do večje veljave in prisotnosti v javnosti. Založbi Drava pa gre vse priznanje za tveganje ob izdajanju zahtevnejše literature oziroma izpeljavi dolgoletnega projekta.

Dr. Wolfgang Unger je v svojem nagovoru orisal pomen prevajalstva, na prenos literarne umetnosti v drug jezik, ki še zdaleč ne pomeni enostavno prestavljanje besed. Dober prevajalec mora biti tudi sam ustvarjalec.

Z esejem o Ivanu Cankarju in o svojem spoznavanju tega slovenskega pisatelja je spregovoril koroški pesnik Michael Guttenbrunner, ki je že v leta 1946 v »Kärntner Einheit«, tedaj eno od glasil Zveze slovenskih organizacij, razpravljal o njem, »kar pa mu ni prineslo samo simpatij«, kot je dejal sam. V čudovitem jeziku, zagreto in spoštljivo je govoril o svojih stihih in intelektualnih poznan-

stvih v Sloveniji, o ljudeh, ki so mu pomagali odkrivati Cankarja.

Laudatio na prevajalca Köstlerja pa je imela dr. Katja Sturm-Schnabl in najprej segla v zgodovino slovenske književnosti na Koroškem oz. na začetke njenega nastajanja. Navedla je Köstlerjeve življenjske postaje, prve impulze, zaradi katerih se je začel učiti slovenščine, ter njegov pesniški talent in glasbeno nadarjenost.

Na koncu »uradnega« dela pa sta iz del Ivana Cankarja in Srečka Kosovela brala Erwin Köstler v nemščini, v slovenščini pa Mira Grötschnig-Einspieler. Smrtnikovi bratje pa so vmes zapeli nekaj pesmi.

Škoda, da svečanosti ni prisostvoval noben predstavnik Republike Slovenije. Res je, da je terminov čez glavo, toda navsezadnje je za prevajalsko nagrado »sokriv« tudi največji nacionalni pisatelj in dramatik. Upam, da ta predikat še ni postal sporen? S. W.

POVZETEK GOVORA UNIV. PROF. DR. PETRA GSTETTNERJA PRI PERMANU V PODPECI 25. 6. 2000

Spoštovani navzoči!

Spomin na nacistični zločin, ki se je zgodil tu na Peršmanovi domačiji 25. aprila 1945 in pri katerem je bilo ubitih 11 članov, – ta spomin je boleč. V žalosti za umrle in umorjene pa je obenem tudi veliko ogorčenja, ogorčenja zaradi malomarne države Avstrije in Koroške do partizanskega boja in do antifašističnega upora po letu 1945.

Obujanje spomina mora biti pomembno za sedanje ravnanje in nam mora pokazati poti v bodočnost. Če govorimo o oporoki, ki je povezana s spominom na Peršmanove, se je treba tudi vprašati, kako ravna koroški Slovenci sami s to oporoko. Zato hočem kot prijatelj in zaveznik koroških Slovencev zastaviti nekaj kritičnih vprašanj:

* Kaj so koroški Slovenci sami naredili iz antifašističnega upora? So shodi, kot ta danes, edino, kar je še preostalo od upora narodne skupnosti?

* Kako se zadržijo koroški Slovenci do stalnega vzpona in naraščanja neofašističnih krogov na Koroškem, v Avstriji in v Evropi? Sta propagirani »dialog« in novi konsenz z Haiderjevo stranko edini odgovor?

* Kje je poziv koroških partizanov, kadar gre za garantirane pravice manjšini in kadar se je treba tudi upreti napredovanju nemškonalcionalnih sil na Koroškem? So tajni pogo- vori za zaprtimi vrati s koroškim hajmatidinstom in zvezo brambovcev vse, kar je Zveza koroških partizanov trenutno v stanju politično ukrepati?

* Kje stojijo koroški Slovenci danes v Evropski uniji tistih 14 držav, ki zaskrb- ljeno in z odporom opazarjajo na vladno koalicijo s svobodnjaško stranko v Avstriji in ki s koroškim deželnim glav- ar-

jem niti simbolično nočejo imeti opravka?

* Kje solidarnost koroških Slovencev s tisto Evropo, ki svobodnjaško stranko upravičeno postavi izven antifašističnega povojnega konsenza?

Zaskrbljeno se pogostokrat vprašujem, ali ima evropski antifašistični postulat za vodstvo koroških Slovencev še sploh kako pomembnost? Ali pa je za to vodstvo bolj

važno, da v Haiderjevi stranki išče svojega pogovornega partnerja, da čimprej pride do političnih kupčij in s tem tudi pomaga, da se ta stranka uveljavlja kot povprečna, vsakdanja, nenevarna in družbeno priznana?

Spoštovani!

Peršmanova oporoka je jasna - gre za ohranitev neokrnjenega in neskaljenega spomina na antifašistično izpoved koroških Slovencev, gre za vzpostavitev kulture upora. S tem mislim na tako kulturo, da bodo tudi bodoče generacije zahtevale zase samospoštovanje in dostojanstvo. Da bi bilo kaj takega možno, predlagam sledeče:

* Iz Peršmanovega muzeja je treba narediti evropski memorial. V ta namen naj se trenutni muzej preuredi z večjezičnimi napisi, vključiti je treba tudi druga uporniška gibanja na Koroškem, gre za Žide, Sinte in Rome, gre za dezer-

terje, upornike Jehovce, gre za koncentracijsko taborišče na severni strani Ljubelja.

* Ker tudi preurejen muzej ne more zajeti vsega, predlagam, da koroški Slovenci svojo zgodovino upora posredujejo širši evropski in svetovni javnosti. Kaj takega je danes možno preko lastnih domačih strani na internetu, da se Peršman tako vključi v vrsto drugih mednarodnih muzejev in

prizorišč, ki spominjajo na nacistične zločine in na upor proti nacističnemu režimu.

* Ponovna zahteva po oživitvi obligatorične dvojezične vzgoje v vrtcih in šolah je edina perspektiva, ki pravično oddolži doprinos koroških Slovencev k zlorabi nacističnega režima in k vzpostavitvi druge republike Avstrije.

Politično vodstvo koroških Slovencev naj se zaveda, da mora v trenutni politični situaciji iskati svoje zaveznike na evropski ravni.

Peršmanova oporoka sega veliko dalje kot imidž naše dežele in tukajšnjih politikov. Gre za vključevanje antifašističnega konsenza v skupnost evropskih vrednot. V tiste vrednote, ki edine garantirajo Evropi tudi bodočnost, ki bo brez rasizma, brez mržnje do tujcev in brez nacionalizma. Skupnost evropskih vrednot sloni na človeškem dostojanstvu in človekovih pravicah.

MEDNARODNI ŠTUDENTSKI TABOR

Slovenj Gradec 2000: Koroška brez meje

Kaj narediti, da Avstrijca (Slovenca) ne bo zanimal samo bencin in »viner šnicl« ali »cevapcici mit ajvar« pri Brančurniku in Slovence (državljanke Slovenije) nakup pri Hoferju, Kiki, Zadruzi... Kaj narediti, da bo Slovenec iz Slovenije šel na kulturno prireditev v Kulturni dom v Pliberk, Dobro vas... in Slovenec iz Globasnice na Ravne? Kaj narediti, da bo Slovenec iz Prevalj šel na rock koncert v Celovec in Celovčan na hardcore koncert v Družbeni dom na Prevalje?

Koroške Slovence deli meja. Meja, ki je preživela različne politične sisteme, bo v kratkem padla z vstopom Slovenije v Evropsko unijo. Zaradi različnih političnih sistemov se je izoblikovalo različno življenje navadnega človeka, vendar bo po padcu meje odnos težji, saj imajo Slovenci z obeh strani meje različne vrednote. Te različne vrednote se odražajo v vsakdanjem

življenju, pogovornem jeziku, odnosu do politike, kulture, športa itd. Klub koroških študentov na Ravnah v soorganizaciji Kluba slovenskih študentk/ov v Gradcu, Koroške dijaške zveze in Društva za kulturni napredek koroške mladine so prevzeli iniciativo ter organizirali mednarodni študentski tabor z naslovom »Koroška brez meje«, ki se bo odvijal na letnem kopališču v Slovenj Gradcu od petka, 30. 6., do nedelje, 2. 7. 2000. V treh dneh se bo odvijal zanimiv program: okrogle mize (vabljeni so politiki, športniki, kulturniki iz Avstrije in Slovenije), športne igre (turnir v odbojki na mivki, turnir v malem nogometu, turnir v ročnem nogometu), koncerti (Zmelkowitz, pevka Lara Baruce in drugi domači bendi ter DJ-ji), gledališke predstave ter seveda tudi kopanje v letnem bazenu. Prireditelji zagotovijo brezplačno prehrano. Kampiralo se bo v šotorih.

Dolgoročni cilj avtorja in vodja projekta Aljaža Gradišnika je, da se Slovenci na obeh straneh meje spoznajo in da postane tabor tradicionalen. Sodelovanje sploh med Podjuno in Mežiško dolino naj postane vsakdanost, kot bi meje nikoli ne bilo. Prijave k taboru v Slovenj Gradcu po telefonu na št. 00386/602/42797.

ZAKLJUČEK ŠOLSKEGA LETA

Slavnostna akademija na gimnaziji

Na slovenski gimnaziji so tudi letos simbolično zaključili učenje tega šolskega leta s prireditvijo v avli gimnazijskega poslopja. Profesorji in dijaki so pripravili pester program, peli so in igrali, starši in prijatelji pa so mladež lahko doživeli enkrat drugače, pred čisto zaresno publiko – in tudi tega se je treba naučiti v življenju!

Prireditev, ki je bila v petek, 16. junija, je potekala pod trijezičnim naslovom »Gradimo mostove – Wir bauen Brücken – Costruiamo i ponti«; ta naslov ni le fraza: italijanščina pridobiva na pomenu tudi v šolski ponudbi, poleg tega pa šolo obiskuje že nekaj slovenskih dijakov iz Italije. Za uvod je zapel mešani pevski zbor SPD »Gorjanci« iz Kotmare vasi; po stari tradiciji je šola vsako leto pobratena z enim od prosvetnih društev in letos pač s tem. Svojo točko je prispeval tudi tako imenovani Kugyjev

Gimnazijci so peli, recitali, igrali ...

razred, v katerem je večjezičnost še posebno poudarjena, in zapel v trej jeziki. Dijaki 2. c razreda so bobnali za mir; s tem so predstavili tudi svoj prispevek evropskega projekta pod vodstvom prof. H. Cesnovar. Zapela sta tudi oba gimnazijska zbora, ki ju vodita mag. Stanko Polzer in mag. Roman Verdel.

Vsi pa so pozorno poslušali govor direktorja slovenske gimnazije dr. Reginalda Vospernika, ki se je tako javno poslovil od svoje dolgoletne funkcije, ker odhaja v zaslužen pokoj. Na tem mestu je doživljal veliko lepega, pa tudi dovolj težkih trenutkov je bilo ... Na vsak način pa je šola pod njegovim vodstvom obdržala in še izboljšala svoj imidž v javnosti, in to je za to ustanovo izredno pomembno. Zato pa je dr. Vospernik tudi naložil tistim, ki bodo na šoli ostali: »Čuvajte mi to šolo ...« Želimo mu še veliko kreativnih let, prav tako, da bi še naprej aktivno sodeloval pri krojenju manjšinske politike!

Za konec pa je mogočno zazvenel šolski orkester, ki ga vodi mag. Roman Verdel; tudi ta je doživel majhno slovo. Ker je razrednik 4. razreda, se bodo mnogi dijaki te stopnje poslovili od šole in šli drugam, zato so ga dijaki presenetili s posebej zloženo pesmico.

... pa tudi bobnali za mir

DS VRTCEV OBVEŠČA

Ob ustanovitvi Delovne skupnosti privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev

V zadnjih letih in desetletjih je na Koroškem nastalo osem privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev. Nastali so iz potrebe po samopomoči, ker v mnogih občinah in deželah niso pripravljene ugoditi želji staršev po predšolski dvojezični vzgoji v komunalnih vrtcih.

Danes obiskuje okoli 250 otrok (!) te vrtce, v katerih se upošteva pri vzgoji otrok slovenščino in nemščino v enaki meri. V nekaterih izmed teh se ponuja še tretji jezik (italijanščina ali angleščina) v večurnem tedenskem obsegu.

Čeprav dokazuje naraščajoče število prijav, da je bila ubrana pot pravilna, v mnogih občinah ignorirajo te ustanove in tudi s strani dežele v preteklosti ni bilo pripravljenosti, da bi dolgoročno rešili ta problem. Ker se vsi privatni dvo- in večjezični vrtci na Koroškem nahajajo v podobnem finančnem in organizacijskem položaju, smo se letos aprila združili v Delovno skupnost privatnih dvo- in večjezičnih vrtcev / Arbeitsgemeinschaft

der zwei- und mehrsprachigen Privatkindergrärten.

Člani delovne skupnosti so zastopniki nosilcev vrtcev »Mavrica« v Dobrli vasi, »Ringa raja« v Ledincah, »Jaz in ti« v Borovljah, Slovenskega šolskega društva v Šentprimozu, v Škofičah in v Celovcu, »Naš otrok« v Celovcu in šolskih sester v Šentpetru. Izmed vseh nalog in ciljev, ki smo si jih zastavili, je najbolj pereče reševanje vprašanja dolgoročnega financiranja že ustanovljenih struktur kot tudi bodočih projektov. Vsi navedeni vrtci skupaj upravljajo na leto pro-

račun v višini 14,3 milijona šilingov. Občine privatnih vrtcev pri razdelitvi denarjev z izjemo vrtca »Ringa raja« in delno obeh vrtcev v Celovcu skorajda ne podpirajo, pa čeprav obračunske številke dokazujejo, da privatni dvojezični vrtci kljub zahtevnejšemu vzgojnemu modelu nikakor nimajo več izdatkov kot občinski. Tako morajo nosilci privatnih dvojezičnih vrtcev nositi težko breme letnih primanjkljajev. Če primerjamo povprečno podporo občinskim vrtcem s strani javne roke, potem ugotovimo, da kljub posebni podpori Urada zveznega kanclerja ni nikakršne uravnovešenosti.

Tudi dežela do sedaj še ni podprla nobenega vrtca, če je šlo za razdelitev denarja iz tako imenovane milijarde za otroške vrtce.

38. matura na Slovenski gimnaziji

Od 15. do 19. maja je bila na slovenski gimnaziji letošnja pisna, od 20. do 24. junija 2000 pa ustna matura, ki ji je predsedoval strokovni nadzornik dr. Teodor Domej.

V 8. a razredu (razredničarka dr. Dana Zwitter-Tehovnik) je nastopilo 22 maturantk in maturantov. Od teh jih je 20

maturu opravilo uspešno; med njimi so dosegli odličen uspeh Maria Anna Gallob, Dunja Germ, Teuta Latifi, Tanja Maria Malle, Verena Maloveršnik, Benjamin Petek, Marjan Urank in Edith Zechner. Dober uspeh pa so dosegli Anton Gallob, Ursula Katarina Sienčnik in Miriam Viktoria Zwittng.

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV

OBVESTILO IZSELJENCEM o odškodnini prisilnim delavcem

V Nemčiji pripravljajo zakon, na podlagi katerega bodo izplačali odškodnino tako imenovanim prisilnim delavcem. Kolikor je doslej znano, gre za osebe, ki so bile v času nacističnega nasilja deportirane v Nemčijo in tam poslani na prisilno delo.

Po doslej znanih podrobnostih omenjenega zakona bi verjetno prišli v poštev tudi bivši slovenski izseljenci, v kolikor so bili v času pregnanstva poslani na prisilno delo v različna podjetja izven taborišč.

Bivšim izseljencem, ki tako zaposlitev morejo dokazati z doku-

menti ali izjavami prič, zato svetujemo, da se čim prej javijo na naslednji naslov: Zveza slovenskih izseljencev, Tarviserstrasse 16, 9020 Klagenfurt/Celovec. V prijavi je treba navesti, kdaj in kam je bil kdo izseljen, kje in kako dolgo je bil na prisilnem delu, ter priložiti o tem ustrezne dokumente ali izjave prič.

Naša organizacija bo zadevo naprej zasledovala ob pomoči pravnega strokovnjaka ter bo objavljene člane/članice po potrebi obveščala o nadaljnjih podrobnostih.

Zveza slovenskih izseljencev

Domača glasbena skupina »Korenika«

Foto: Štukelj

ŠMIHEL-KRESNA NOČ ■ Na prvi kresni noči so domači društveniki pripravili v farni dvorani bogat kulturni in zabavni spored. Premierno predstavo je imel novoustanovljeni Mladinski zbor, ki je proti pričakovanju zelo navdušil. Nadalje sta praznik najkrajše noči v letu oblikovala še MePZ »Gorotan«, ki je zapel nekaj ljudskih in narodnih pesmi in ansambel »Korenika«, ki je z domačimi melodijami zabaval številno publiko pozno v noč. Bogat srečolov je zaokrožil kulturno-družabni večer.

M. Š.

Koncert Glasbene šole – oddelek ■ V petek, 23. 6., je SPD »Jepa-Baško jezero« vabilo na zaključni koncert oddelka Glasbene šole. V ljudski šoli v Ledincah so ob 18. uri pokazale učenke in učenci različnih stopenj svoje dosežke učnega leta. Spored glasbene predstavitve je oblikovalo okoli 20 učenk in učencev s flavtami, kitarami in klavirjem ter skupina baleta. Na sliki učiteljci in učitelj z učenkami in učenci Glasbene šole.

V 8. b razredu (razredničarka mag. Ivica Kampuš) je nastopilo 18 kandidat in kandidatov. Od teh jih je maturo uspešno končalo 17. Odličen uspeh so dosegli Janja Sitter, Aleksander Smolej in Magda Maria Zidej, z dobrim uspehom pa so končali gimnazijsko pot Eva Malle, Marko Prušnik, Milena Reichmann, Matija Schellander in Thomas Šimenc.

V soboto, 24. junija, je bila v šolski avli po zahvalni božji službi razdelitev spričeval in valeta. Med valetu sta prejela Tischlerjev pokal za poseben uspeh pri maturi (same prav dobre ocene) Tanja Malle in Benjamin Petek.

Od leta 1963, ko je bila prva matura na slovenski gimnaziji, je to ustanovo zapustilo z uspešno opravljenim zrelostnim izpitom 1424 absolventk in absolventov.

KDOR POJE, SLABO NE MISLI

Koncert MePZ »Podjuna-Pliberk«

»Pesem je prav tista, ki nam pričara domačnost, kjerkoli že smo, ki odpravlja razlike in zblizuje ljudi, ki nas pospremi na začetku in ob slovesu. Pesem je doma v naših srcih« – tako sta Rebekka in Adrijan pozdravila številno publiko, ki je prišla poslušat koncertu MePZ Podjuna v petek zvečer v naš kulturni dom v Pliberk.

Privlačno so pevke in pevci okrasili oder po zamisli mladih pevcev v zboru. Na odru pa so že nestrpnost čakali naši »Mladi Podjunčani«, ki jih z veseljem vodi vsestransko nadarjena mlada vzgojiteljica Katja Mandl. Mladež je predstavila Elena Mochar in korajžno so zapeli »Tri planike« in »Kekec«.

Koncert sta popestrili z lepimi glasovi in ob spremljavi kitar tudi nekdanji pevki »Mlade Podjune«, sedaj seveda že »dami« sestri-dvojčici Katarina in Mateja Kerbitz iz Krpanovih Vogrč.

Mešani pevski zbor »Podjuna« pod vodstvom prof. Toneta Ivartnika pa je predstavil paleto novih pesmi. Vrstile so se pesmi domačih in tujih skladateljev kot so Jež, Kumar, Vremšak, Kratochwil, Maklakiewicz – narodne in umetne. Dirigent je skrbno izbral za vsako uho nekaj. Pesem »Spomladi ne

MePZ Podjuna pod vodstvom Toneta Ivartnika

Zborček, ki je nastal spontano: podjunska mladina

morem ti pesem zapeti« je v priredbi našega rojaka iz Roža, Antona Nageleta, na besedilo dolgoletnega mežiškega župnika Antona Bošteleta. Tudi tokrat so jo pevci občuteno zapeli in škoda, da ni bolj razširjena med koroškimi zbori. Tudi melodična »Odpiraj dekle kamrico«, priredba ljudske pesmi iz Luč, še ni bila objavljena in jo je zbor zapel z dovoljenjem skladatelja Ambroža Čopija.

Da pa so mladi pevci zbora »Podjune« marljivi in zagnani, so dokazali na koncertu. Naučili so se dodatno še tri pesmi, menjali nošo in bosu stopili pred občinstvo, zapeli ter na mah osvojili poslušalce. Le tako naprej!

Pesmi so povezovali pevci sami, med odmori pa je na hudomušen način pevka Sabina Buchwald »obrala« dva planinca in zvesta obiskovalca koncertov »Podjune«.

Ko je izzvenela zadnja pesem mešanega zbora »Belokranjsko kolo«, pa je osvojila oder spet mladina »Podjune«.

Predstavila se je mlada popskupina »The Whisk« (Rebeka in Mario Mesner, Carmen Košutnik in Matej Hudl – manjkala je Vera Mandl). Zairgali so, da je kar zacingljalo v dvorani in s tem dokazali, da

nekateri mladi počnejo v prostem času tudi pametne reči.

Na koncu lepega večera se je zbor poslovil od pevke Gabi Amruš z irskim žegnom, ki ga je zbor na koncertu tudi zapel: »... varuje naj te božja roka, dokler ne srečajo se spet naša pota«. Šopek rož pa jo bo spremljal na novo delovno mesto na Ziljo in jo spominjal na pevke in pevce »Podjune«.

Obiskovalci koncerta so bili zadovoljni in s tem dali pevcem spodbudo za nadaljnje delo na kulturnem področju. Pohvalili so petje celo Veseli Halychany iz Ukrajine, ki so obiskali naš koncert v spremstvu dir. Lenarta Katza in naslednji večer navdušili publiko na suškem gradu.

Hvala vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri izvedbi koncerta. Velika zahvala pa velja še posebno vsem delavcem – idealistom, ki so tedne pred koncertom dneve in noči prostovoljno in brezplačno delali v dvorani kulturnega doma in tako sploh omogočili koncert.

S pristno »pavrško mavžno«, h kateri so prispevali kmečke dobrote tudi naši zvesti pristaši in so jo pevke zbora skrbno pripravile, je domači večer pesmi in glasbe ob prijetnem klepetu izzvenel.

mlak

RADLJE OB DRAVI

Predavanje o spornih zgodovinskih podatkih

Zgodovino pišejo zmagovalci...

V knjižnici Radlje ob Dravi so člani Društva zgodovinarjev Koroške pripravili predavanje zgodovinarja dr. Rista Stojanoviča, ki so se ga udeležili tudi člani borčevskih društev in drugi, o spornih podatkih glede povojnih pobojev okupatorjevih sodelavcev in njihovih svojcev na Slovenskem in Koroškem v Avstriji, maja in junija 1945. V prispevku je navedel številne avtorje in njihove zapise ter trditve. Uvodoma je dejal, da je v NOB-ju izgubil/a življenje vsak/a 9 prebivalec Slovenije. Tragični dogodki so sledili še po koncu druge svetovne vojne, devetem maju. Kapitulacijo Nemčije množice okupatorjevih vojakov s kolaboracionisti in civilisti tega niso spoštovale. Med umikom k britanskim zaveznikom na avstrijsko Koroško so se zapletle v krvave boje med 12. in 16. majem v Mislinjski, Dravski in Mežiški dolini ter pri Borovljah. Mnogim je uspel preboj in tisoči so pristali v taborišču v Vetrinju na Koroškem. Takrat so slovenske in jugoslovanske partizanske enote še bile pri Celovcu, a so se 21. maja morale umakniti za sedanjo mejo. Veliko število

in zakaj je prišlo do tega. Tako stanje dopušča manipulacije in nenazadnje pripisovanje krivde vsemu partizanskemu gibanju. Dosedaj je jasno le to, da podatki, ki se objavljajo, nimajo trdnih virov, kar je kontroveržno oz. sporno in ne vodi do objektivne podobe, je menil predavatelj. Zgodovinarji bodo podatke primerjali in analizirali, da bi lahko podali sintezo tudi zato, da do takšnih dogodkov ne bi več prišlo. Sam se je odločil za raziskavo tega zgodovinskega obdobja, ker je bil pred leti deležen očitka svojih študentov, da je bil predmet zgodovina v bližnji preteklosti le komunistična propaganda. Kot je obljubila predsednica Društva zgodovinarjev Koroške mag. Karla Oder, bodo v njihovem zborniku jeseni besedilo predavanja objavili.

5. 5.

Dr. Risto Stojanovič je predaval o povojnih pobojih

RAVNE NA KOROŠKEM

Razstava slik Prežihov ciklus

Iz monodrame Svetneči Gašper igra Mitja Šipek

V letu kulture, posvečenem pesniku Francetu Prešernu in pisatelju Prežihovemu Vrancu sta Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika in Koroški muzej Ravne v Likovnem salonu na Gradu Ravne organizirali razstavo slikarskih del z naslovom Prežihov ciklus. Otvoritvi razstave 15. junija je prisostvoval tudi njen avtor, akademski slikar, likovni pedagog in prijatelj Koroške, Bojan Golija iz Maribora. Občinstvo je prisluhnilo spominom umetnika na Koroško, kako je kot mlad likovnik sodeloval pri ustanavljanju Delavskega muzeja na Ravnah v petdesetih letih in napravil razstavo v hodniku Sušnikove

gimnazije. Doživetje je pripovedoval spomine na srečanja z literarnimi junakinjami Prežihovih del in s koroško pokrajino. Likovna dela v tehnikah linoreza in risbe s kredo tako upodabljajo Prežihovega Vranca in nekatere svojece, literarne junakinje njegovih del, pomembne Korošce, tukajšnjo staro kmečko arhitekturo, utrinke iz Globasnice, od koder izhaja rod Kuharjevih, naravne motive ter detajle iz železarn. Temu primerno je bil zasnovan kulturni program, ko sta ga izvedla citračka Tina Pandev in Mitja Šipek z monodramo Svetneči Gašper. Razstava bo na ogled še čez poletje.

5. 5.

BOROVlje - LETNI KONCERT GŠ

Pestra revija mladih glasbenikov

V torek, 20. junija, so se predstavili v mestni hiši v Borovljah najuspešnejše učenke in učenci slovenske Glasbene šole z znanjem, ki so si ga pridobili v preteklem semestru. V Glasbeno šolo je vpisanih približno 600 učencev in učenk, ki se učijo različnih instrumentov, zborovodenja in solopetja.

Predsednik nadzornega odbora GŠ Božo Hartmann je pred začetkom koncerta izrekel zahvalo vsem učiteljem, staršem, KKZ, SPZ in društvom na podeželju za njihov trud in sodelovanje v preteklem letu. »Še posebej smo ponosni na učenke in učence, ki so se uspešno udeležili tekmovanj na deželni, zvezni in mednarodni ravni.« Samokritično pa je ugotovil, da bo treba to ali ono še izboljšati oziroma spremeniti. Kot primer je navedel nezadovoljivo izplačanje obljubljenih subvencij, ki poteka v obrokih ali pa tudi ne, kar ima za posledico, da mora GŠ najeti za izplačevanje honorarjev pri banki posojilo,

Veliki talent Nina Popotnik

čigar strošek obresti znaša za eno delovno mesto! Apeliral je na odgovorne, da se to v prihodnosti spremeni na boljše.

Božo Hartmann je tudi povedal, da nove pogodbe z deželno Koroško še ni, kar pomeni, da obstoj GŠ v prihodnosti še ni zagotovljen. Predsednik je zaslužnim učiteljem podelil priznanja za njihovo strokovno in pedagoško delo. Nato so osvoji-

li oder mladi glasbeniki, med njimi nagrajenci in nagrajenke Ana in Nina Popotnik, Vera Hartmann, Anja Oraže, Manfred Furjan in drugi. Bogat spored glasbenega in pevskega večera je obsegal 36 točk, mladi glasbeniki pa so zaigrali in interpretirali po svoje pesmi različnih narodov in skladbe znanih kompozitorjev. Višek koncerta je bil gotovo nastop violinistke Nine Popotnik, ki šteje med največje talente na Koroškem in v Avstriji ter orkestra GŠ pod vodstvom Romana Verdela. Po uspešnem koncertu je ravnatelj GŠ Roman Verdel podelil uspešnim tekmovalcem in tekmovalkam odlikovanja.

Letnega koncerta GŠ so se udeležili tudi častni gostje, med njimi: župan Helmut Krainer, konzul RS Jure Žmavc, tajnika kulturnih central Nužej Tolmajer in Janko Malle ter predsednik SPD »Borovlje« Melhior Verdel. Koncert je soorganiziralo domače društvo iz Borovlj. M. Š.

Kvartet klarinetov: Saša Einspieler, Andreas Kropiunig, Lara Ogris in Andreas Salchegger

ZGOŠČENKA
»ČEJ SO TISTE STEZDICE«

Dragocen tonski dokument dua Albert & Pavle

Na začetku sta v dvojce pela v družbi, v veselje sebi in prijateljem. Potem so sledili prvi manjši nastopi, na primer pri slovenskih upokojencih v Šentjakobu, zatem prvi nastop na radiu. Lani ju je radio AGORA povabil, da sta poskrbela za glasbeni okvir okrogle mize ob stoletnici Pavla Kernjaka. S

tem je bil prebit led in nastopi na koncertih ter pevski večeri so se začeli kar redno vrstiti. Med drugim sta že imela koncerte na Tržaškem in pri porabskih Slovencih na Madžarskem.

Slovenska prosvetna zveza jima je založila in izdala zgoščenko »Čej so tiste stezdice«, ki jo je treba prišteti med dragocene tonske dokumente koroške ljudske pesmi. Albert in Pavle sta, če lahko tako rečemo, ljudska pevka in vižarja v najbolj plemenitem pomenu besede. Oba sta na pevsko-glasbenem področju samouka, oba poznata nešteto ljudskih pesmi ter viž in to dragoceno dediščino dajeta

sedaj naprej tako, kot sta jo sama sprejela. Pri tem se ne zanašata na tehnično-elektronske pripomočke za ojačanje glasov in za primešavanje zvočnih efektov, ampak sta se zavestno odločila, da bosta pela pesmi tako, kot se pojejo v prijetni družbi. Njuna nepogrešljiva »spremljevalca« sta harmonika in klobuk.

V sredo, 21. junija, zvečer sta Albert in Pavle svojo zgoščenko v šentjanškem k & k centru predstavila javnosti. To je bil prijeten večer glasbe, saj so za pevsko spremstvo poskrbeli še Dekliški zbor iz Slovenjega Plajberka, vodi ga Mirko Laussegger, in pa cerkveni pevci iz Šentilja pod taktirko Rudija Gröblacherja, poslovodja SPZ Janko Malle pa je povezoval in predstavil pevski duo, ki je oblikoval ostali del večera. To je bil tako rekoč celovečerni koncert s prijatelji, ki pa se seveda ni končal z zadnjo pesmijo na odru, ampak se je v pravi domačnosti nadaljeval na vrtu in dolgo v noč.

Na zgoščenci »Čej so tiste stezdice«, ki jo lahko kupite pri Slovenski prosvetni zvezi ali pa v obeh slovenskih knjigarnah, je 24 pesmi. Večina je Kernjakovih.

Albert in Pavle tik pred koncertom, harmonika in klobuk seveda ne manjkata

Umetnik samouk Lenc Kraut

Foto: Štukelj

BISTRICA-GALERIJA V MLINU

Doživetja z naravo

V prenovljenem starem mlinu v Bistrici pri Šmihelu se nahaja danes privlačna galerija »Mlin«. V neji vsako leto razstavlja svoja najnovejša dela posestnik mlina in umetnik samouk Lenc Kraut. V čudovitem ambientu z ohranjenimi mlinskimi napravami so galerijski prostori razdeljeni na tri etaže. Učitelj Lenc Kraut se je po predčasni upokojitvi docela zapisal ljubiteljskemu likovnemu ustvarjanju. Motivi

maloformatnih slik so pretežno iz domačega okolja. Pokrajinske slike so nastale po sprehodih skozi naravo in na osnovi opazovanj elementarnih pojavov v naravi kot je to sončni vzhod, menjava letnih časov itd. Medtem ko je Lenc Kraut v preteklih letih slikal še predmetno, kažejo njegove najnovejše podobe razvoj v abstraktno smer. Vtisi umetnikovega doživljanja narave so oblikovani v nežnih barvah in mehkih linijah. V razstavo je Lenc Kraut vključil tudi nekaj motivov s potovanja po Skandinaviji in tri kolaže.

Razstava je na ogled do konca avgusta po telefonskem dogovoru (04230/722). M. Š.

MANIFESTA 3

Biti toleranten ali ostati zvest sam sebi?

V času od 23. junija do 24. septembra bo Ljubljana prizorišče doslej največje mednarodne prireditve sodobne likovne umetnosti, Manifesta 3. Letošnja tema Borderline syndrome - obrambne energije je osredotočena na meje kot obrambne strategije in bo na ogled v Moderni galeriji, Mednarodnem grafičnem likovnem centru, Cankarjevemu domu in na številnih ljubljanskih prizoriščih na prostem.

Slovesno odprtje bo v petek ob polnoči pred Mednarodnim grafičnim likovnim centrom.

Po mnenju kustosov so vprašanja, povezana z mejami, danes odločilna ne le za evropsko umetnost, temveč za vsa družbena področja. Položaj današnje Evrope namreč določajo med seboj tesno prepleteni lokalni in globalni procesi, razumljivi le v medsebojnem delovanju.

Z Manifesto, ki se je na začetku devetdesetih pojavila zaradi potrebe po novi umetniški prireditvi, skupina kustosov išče odgovore na vprašanja, kako se sodobna umetniška praksa odziva na procese pri oblikovanju sodobne Evrope. Irena Destovnik

ŠENTVID PRI STIČNI

Tabor pevcev

Tisoči Slovencev dobre volje in odkritosrčnosti ter več kot 6000 pevcev v 230 zborih se je minuli vikend srečalo na že 31. taboru vseslovenskega druženja pevskih zborov. Vsakoletni zaključek pevske sezone je bil nadvse svečan in prijateljski. Pevci, sedaj nekateri že stari vsakoletni znanci, so ob prečudovitem vremenu in vzdušju preživeli to soboto in nedeljo z nasmehom in radostnih src. Pevci so prišli iz vse Slovenije in zamejstva, prav tako pa je bilo več zborov tudi iz vrst Slovencev, ki živijo po

svetu. Stalni obiskovalci tabora so se pohvalno izrazili tudi ob dejstvu, da je med pevci veliko novih obrazov, predvsem mladih. Slavnostni govornik, pesnik Tone Pavček in dolenski rojak, je v svojem nagovoru povedal v svojem stilu tudi nekaj krepkih resnic na današnje dogodke.

»Najsi si človek še tako prizadeva obrniti kazalce na večni uri, da bi se po njegovi volji, njegovi ideologiji začeli vrteti v drugo smer, najsi hoče nadut ali nenaraven tekmovati z naravo, priti k uspehu po bližnjici, se ta račun ne izide in ga je treba prej ali slej poravnati ...« je poudaril pesnik Pavček. A. K.

»Eh, kaj, glavo mu bomo sneli, pa bo«

PRVA SLOVENSKA POVEST NA VOGRŠKEM ODRU

Takega Krpana bi bil še Levstik vesel

Če gredo Vogrjani po zgodovinskih stopinjah slovenske literature, bi moral biti Martin Krpan uprizorjen lani, letos pa Deseti brat. Tak je bil namreč vrstni red obeh imenitnih slovenskih zgodb, nastalih v drugi polovici 19. stoletja. Toda to za samo uprizoritev ni tako pomembno, bolj razveseljivo je, da so se lotili izvirnih slovenskih del. Pomembno tudi iz izobraževalnega in vzgojnega vidika, da ljudem pokažejo, kake bisere ima slovenska literatura.

Tri predstave na prostem na dvorišču vogrškega župnišča so že za nami, tri bodo ob koncu tega tedna in glede na polno zasedenost sedežev se bodo, vsaj upam, odločili tudi za kako ponovitev.

Martin Krpan je pač povest, ki jo menda pozna vsak Slovenec, pa tudi prevedena je. Izdaje so prilagojene bralcem, ilustrirane od mnogih slikarjev, dramatisirane tudi od več besednih umetnikov. Menda jo je še najbolje opremil Maksim Gaspari.

Vogrjani so pod režiserskim vodstvom Francija Končana izbrali dramatisacijo Jože Vombregarja, ki je scensko tudi laže

izvedljiva. Kar prav so storili.

Zgodbo menda pozna vsak. Slovenski kmet in tihotapec angleške soli ob srečanju z dunajskim cesarjem na poti v Trst z lahkoto prestavi svojo kobilico s tovorom vred, kar se cesar zapomni in se na Krpana spomni, ko pred Dunajem strašni Turek Brdavs pobja cesarske vojščake in grozi zavzeti prestolnico. Pošlje po Krpana. Ta se na Dunaju takoj zameri dvorni gospodi, polomi in skrivi jim vse orožje, poseka cesarično lipo in si iz nje napravi kij, sam si skuje mesarico, s katero gre nad Brdavs in ga seveda premaga. Medtem ga ministrom zatožijo finacarji in ti se obrnejo proti njemu. Le cesar Janez je toliko mož beseda, da ga še nekako zagovarja. Toda Krpan je zvit in odločen in v prepričanju, da njemu ni bilo treba Dunaja, Dunaju pa njega, vse užene v kozji rog. Od ministra Gregorja dobi celo dovoljenje za tovorjenje soli.

Levstik je Krpanu položil v usta marsikatero pikro na račun državne in dunajske dvorne aristokracije in se iz nje krepko ponorčeval. Prav duhovitost dialogov in spretno zastavljena dramaturgija to povest delata traj-

no. Po svoje tudi aktualno. Končan in pa večina igralcev so izpovednost zgodbe dobro razumeli in jo tudi interpretirali. To ji daje največjo vrednost. Pa ne le to, tudi dovršen jezik, inter-

Rudi Kontshitsch, st. Samo Müller, Reinhold Paulitsch in Thomas Paulitsch v vlogi ministrov Gregorja, Urbana, Damijana, Urha in Jurija so bili prave dvorne kreature, ponižno uslužna sta bila sluga Miha in Jaka ter dvorni sluga Peter (Vinko Visotschnig, Patrik Zidej in Marjan David), Manfred Krainz, ml. je bil v vlogi Brdavs prava protitež nekoliko predobnemu Krpanu, poveljnik biričev Mirk in njegov podrejeni Jernač, Martin Polesnig in Anton Visotschnig, sta bila ravno prav neprijetna, Maksu Pruteju je vloga krčmarja že prirasla na kožo, njegova žena (Rosi Hobel) pa tako ni imela kaj govoriti. Prav imenitev v vlogi nekoliko okajenega kovača Otveza je bil Christopher Visotschnig. Jezikovno odlična in igralsko dinamično je vlogo Frfre odigrala Mateja Kerbitz.

V negovorečih, a za ambient, izpovednost in mogočnost predstave pomebnih vlogah so nastopili biriči Hanzej Dobrounig, Matthias Visotschnig, Rudi Kontshitsch, ml., Ivo Müller in Mihael Zidej ter dvorne dame Jelka Krainz-Stern, Angelika Polesnig, Katja Enzi, Elisabeth

Krpan je Brdavs nastavil lipov kij

pretacija in seveda ustrezna igra.

Med igralci sta posebno izstopala Lojz Kerbitz v vlogi Krpana in pa Hermann Enzi v vlogi cesarja. Tako igralsko in jezikovno sta bila imenitna. Ostali igralci, Verena Plösh, (cesarica), Katarina Kerbitz (cesarična), Manfred Krainz, st.

Kontschitsch, Helga Polesnig in Claudia Šumej.

Tehnični sodelavci Toni Stern, scena, Gordana Schmidt, kostumografija, Ervin Fritz, songi, Bertej logar, uglasbitev songov, Ivo Meša, glasbena oprema, Christian Paulitsch, luč in ton, Štefka Kontschitsch,

Levstik in Martin Krpan

Fran Levstik je v prvem letniku Slovenskega glasila poleg eseja Popotovanje od Litijske do Čateža, v katerem utemeljuje svoj program slovenske literature, objavil folklorno-realistično povest Martin Krpan z Vrha. S to povestjo je hotel ustvariti umetniški zgled k teoretičnemu razpravljanju, kakršnega je postavil v svojem eseju. V povesti je ljudske prvine popolnoma združil s svojo idejo ter jih s pomirljivim, le na enem mestu sarkastičnim humorjem spremenil v zgodbo ali parabolo o večni nevhvaležnosti vladarjev do požrtvovalnega in velikodušnega ljudstva.

Iz prastarega pripovednega motiva o boju slabiča z velikanom je napisal povest o močnem in preprostem tihotapcu s soljo, ki s treznim premislekom premaga napihnjenega in krvoločnega velikana ter reši dvor in cesarja iz najhujše nevarnosti, a dobi za plačilo poleg malo vrednih daril le nevhvaležnost in zasramovanje. V slovenskem in občečloveškem merilu veljavno vodilno misel je izrazil v tako čudovitem soglasju vsebinskih in izraznih prvin, da Martina Krpana lahko uživa najbolj razvijen esteta in vsaka preprosta duša.

(Po dr. Antonu Slodnjaku)

Gusti Dobrovnik in Johanna Krainz, izdelava kostumov, ter lasuljarka Rosi Hobel, so svoje delo opravili izvrstno. Omeniti pa je treba še kopico sodelavcev, vaščanov in članov Katoliškega kulturnega društva Vogrče, ki so pomagali, da je bilo za predstavo vse nared. Kot desna roka in vodilna sila pri nastajanju predstave je režiserju Franciju Končanu pomagal Lojz Kerbitz.

J. R.

ODER MLADJE 2000

Gostobesedna »Učna ura«

Oder Mladje Koroške dijaške zveze se je tokrat nemesto glasbene prireditve ob koncu šolskega leta odločil za uprizoritev zelo zahtevne groteskne tragedije Eugena Ionescoja Učna ura. Pri tem je trem igralcem režijsko pomagala Bernarda Gašperčič in tako je v kletnih prostorih Mohorjeve nastala zanimiva, na določenih mestih srhljiva, naporna, a kvalitetna predstava.

Igralci Mihi Krištof v vlogi profesorja, Čeda Schlapper kot učenka in Tanja Malle so napravili predstavo, ki bi ji težko stregli izkušeni odrasli igralci.

Predstava sloni na absurdu, ki ga upodablja shizofrenični pro-

esor, ki na svojem domu poučuje mlada dekleta. Ta prehaja iz svoje slinaste sladkosti v brutalno verbalno agresivnost, v procesu pouka pa mu je učenka samo objekt lastne že skoraj narcisoidne naslade. V lastni zavezanosti in ekstazi pride do tragedije, saj kot dvojnik samemu sebi pobije svoje učenke.

Duševno in duhovno perverzega profesorja je imenitno igral Mihi Krištof. Ogromno teksta je obvladal brezhibno (en spodrseljaj nič ne dè), govoril je tekoče v lepem jeziku in artikulaciji, hitro je prehajal iz sladkosti v brutalno ogresivo, obrazna mimika in telo sta bila usklajena.

Nesrečno učenko je naivno in trpeče upodobila Čeda Schlapperjeva. Bila je prav

Tanja Malle, Miha Krištof in Čeda Schlapper v »Učni uri«

imenitna v naivnem zvedavem vedenju, se postopoma spremenila v neveličano in ob stopnevanju profesorjevih pritiskov tudi v srhljivo trpečo mladenko. Tudi njen jezik je bil lep, pravilen in podprt z emocionalno interpretacijo.

Tanja Malle je brezosebno služkinjo Marijo odigrala z ubijalskim izrazom na obrazu. Prav nikoli ga ni spremenila, bila je kot mumija. Teksta sicer ni imela veliko, interpretirala pa ga je z rezko mrzlo natančnostjo.

Predstava je zagotovo v razmislje o tem, kako gremo ljudje drug mimo drugega, kako se morimo, če ne z nožem, pa posredno, hinavsko, moralno ... Ionescojeva izpoved je v kritiki takega sveta, ki ga je treba zavrniti in spremeniti.

Scena je tako preprosta, da bi »Učno uro« lahko igrali v vsakem nekoliko večjem prostoru, kljub temu pa bi si ta predstava zaslužila nekoliko ustrežnejši gledališki prostor.

Tehniko, predvsem luč, je vodil Simon Einspieler.

J. R.

DIPLOMAT MILAN JAZBEC

Strokovna osvetlitev »Diplomacije novih majhnih držav«

Milan Jazbec 43 letni slovenski diplomat, ki trenutno kot pooblaščen minister služuje na veleposlaništvu v Stockholmu, je eden izmed redkih, ki lahko reče, da je bil zadnji jugoslovanski in prvi slovenski konzul (Celovec). Ker je svojo diplomatsko kariero začel še v »beograjskih časih«, podrobno je to bivanje opisal v knjigi Slovenec v Beogradu, je gotovo »pristojen« za oris razvoja slovenske diplomacije. Delo »Diplomacija novih majhnih držav« naj bi bila po prvotni zasnovi malo obširnejša študija, katero pa je avtor pozneje razširil in preoblikoval v doktorsko nalogo, ki jo je v začetku junija uspešno zagovarjal na celovški fakulteti.

Dvesto strani dolga naloga, v kateri avtor primerja razvoj slovenske diplomacije z razvojem diplomacij v Latviji, Litvi in Estoniji, je delo, ki je zaradi vključitve praktičnega znanja namenjeno tudi nestrokovni publiki. V petih delih analizira med drugim organizacijo predstavništva, kadrovanje, zgodovinske in globalizacijske vplive ter vlogo, ki jo imajo majhne države med tako imenovanimi »velikimi diplomacijami«.

Za vsako na novo nastalo državo, to je razvidno tudi iz slovenskih izkušenj, je za uspešen start ključnega pomena sestava in obseg diplomacij na začetku delovanja, ob tako imenovani uri nič. Slovenska diplomacija je na začetku temeljila zlasti na dveh homogenih skupinah. Prvo so sestavljali diplomati, ki so delali že v bivši jugoslovanski diplomaciji, drugo pa ljudje, ki so se z mednarodno dejavnostjo ukvarjali v bivši slovenski republiški upravi. Ti dve skupini pa je dopolnjevala še zelo heterogena populacija novincev (popolni novinci, rekrutiranci iz politike, gospodarstva, univerze itd.) V baltških državah je bila situacija precej drugačna, ker prvi dve skupini praktično nista obstajali, zato so bili novinci vseh vrst ključnega pomena. Tem je pomagalo neznanostno število rekrutirancev iz emigracije, zlasti ameriške in peščica reaktiviranih diplomatov, ki je bila aktivna v obdobju med obema svetovnjima vojnima.

Zaradi skupnih začetnih težav, majhnosti, pomanjkanja pravega kadra, pomanjkanja finančnih sredstev, je novim diplomacijam skupno relativna mladost, povprečna starost je 25 do 35 let, ter feminizacija. Kot je bilo rečeno na zagovoru naloge, je to »pomembna novost v sociološkem razvoju diplomacije, ki je tradicionalno temeljila na elitističnem rekrutiranju iz ozkih družbenih slojev, ki so bili blizu vladarjev oz. nosilcev moči in iz moške populacije« Praksa sicer kaže,

da ženske še vedno redko posegajo po mestih prvega in drugega ranga, vendar bi se razmere v prihodnjih letih utegnile obrniti njim v prid, čeprav avtor zase pravi: »Sem zmerni optimist in to navkljub temu, da me mlajši diplomati prepričujejo, da nimam prav«.

Ko teče beseda o diplomaciji, seveda ne moremo mimo vloge, ki jo imajo majhne države v primerjavi z velikimi. »Teško si je predstavljati, da bi imela majhna država bistven prispevek pri reševanju problema neširitve jedrskega orožja. Povsem drugače pa je pri reševanju manjših kriznih žarišč, kjer so lahko majhne države sprejemljivejši pogajalski partner za neposredne udeležene države. Velesile so po navadi vpletene in nimajo takega statu-

Dr. Milan Jazbec

sa. Slovenija je v času, ko je bila kot nestalna članica v varnostnem svetu, naredila kar nekaj dobrih misij (Kosovo). V takih primerih je majhna država zaneslivejši pogajalec, saj zaradi svoje majhnosti nima ambicij reševati svetovnih vprašanj, ampak prispevati tam, kjer »veliki« iz najrazličnejših razlogov ne morejo.«

Značilno zlasti za majhne in predvsem na novo nastale države pa je tudi soočanje s procesom globalizacije, ki jim je v tem obdobju obenem v breme in pomoč. Vse po vrsti so namreč države, ki so bile še pred desetletjem v primežu večnacionalnih in hegemonističnih državnih sistemov. Zato je potrebno, kot poudarja avtor: »Veliko vsestranskih in notranjih družbenih naporov in celovitega političnega premisleka o načinu sprejemanja, sicer neizogibne vključitve v globalizacijske tokove. Le ta ima vsaj tri vrste posledic za delovanje diplomatskih predstavništva. Gre za spremembe v načinu dela, za nove vsebine in za spremembe v načinu predstavljanja«.

Toda neglede na to, da živimo v času informacijske revo-

lucije, je znanje še vedno ali prav zaradi tega, še bolj v ospredju. Ker prihaja Milan Jazbec še iz stare beograjske diplomatske šole, je bilo skorajda neizogibno vprašanje, ali je znanje mladih slovenskih diplomatov primerljivo z znanjem, katerega si je pridobil sam. »Znanje je najpomembnejši element uspešne diplomacije. Včasih imam vtis, da bi se morali v večji meri posluževati izobraževanja v tujini, saj so nekatere šole celo zastoj. Če pa bi ocenjeval domače znanje bi rekel, da se posreduje pre malo obrtnega znanja. Praktično to na primer pomeni, da je treba znati napisati politično oceno države sprejemnice, vedeti kaj naj to poročilo vsebuje in če povem karikirano v to besedilo ne sodijo besede »spoštovani gospod minister...«. Bistvo depše je, da je kratka, jedrnata in informativna, saj je treba vedeti, da pride na zunanje ministrstvo dnevno do 50 strani poročil, ki jih je treba skrbno prebrati. Marsikdaj primanjkuje tudi organizacijskega znanja, ki je potrebno pri organizaciji obiskov, kjer mora biti načrtovana vsaka minuta, vnaprej morajo biti dogovorjene teme pogovorov, važno pa je tudi, da so gostje za vsako priliko primerne oblečeni, na kar mora paziti organizator oz. šef protokola.«

Na koncu najinega pogovora sem Milana Jazbega še vprašala, ali je kot diplomat majhne države v navezavi oz. iskanju stikov v boljšem ali slabšem položaju v primerjavi z svojimi »velikimi« kolegi. »Rekel bi, da imam prej prednost, kot ne, saj sem kot sogovornik zanimivejši, imam pa tudi izkušnje, ki segajo še v prejšnjo državo, čeprav je na koncu vse odvisno od človeka. Pomembno je, da si razgledan, da govoriš tuje jezike, poznaš zgodovino, kulturo, skratka pomembno je, da si oseba, s katero se izplača in oseba s katero se imaš o čem pogovarjati. Strahotno pomembno pa je tudi obnašanje. Če držiš v roki kozarec šampanjca in ga držiš tako, da ga objemaš v zgornji polovici, si že malo čuden, če pa imaš drugo roko še v žepu in se rahlo pozibavaš, potem pa je to že grozljivo, saj tam predstavljaš svojo državo in ne samega sebe.«

Delo »Diplomacije majhnih držav« je delo, ki bo izšlo v knjižni obliki, kmalu tudi v angleščini in nemščini. Je delo, ki poleg teoretičnih znanj vsebuje še praktične dimenzije, empirično znanje in izkušnje, ki doslej še niso bile zapisane, zaradi česar bi se lahko uporabljalo tudi v študijske namene. Pri založbi Drava v Celovcu pa je že izšla njegova knjiga »Diplomacija in Slovenci«.

Zdenka Varga-Novljan

KOMENTAR

Vesne Kalčič
v Ljubljanskem Dnevniku,
sobota, 10. junija 2000

Reinhold Dot-
tolo je povedal,
da časopis ne
čuti nobenih
posledic »bojne
napovedi«,

Nekaj let je že stara izjava sedanjega koroškega deželnega glavarja in nekdanjega šefa svobodnjakov Jörga Haiderja, češ da bo naredil »red v redakcijah (medijev), ko pride na oblast«. Haider se v predvolilnih kampanjah rad predstavi kot človek, ki izpolni svoje obljube. Tokrat je začel izpolnjevati tudi to.

»Koroška deželna organizacija FPÖ je v četrtek dnevniku z najvišjo naklado v dveh južnih avstrijskih deželah napovedala odkrit boj,« je poročala avstrijska tiskovna agencija APA. Majhna nepravilnost, ki se je prikradla v agencijsko sporočilo, je, da je ta boj, prikrit očem javnosti, razglašen v internem glasilu FPÖ za njihove mandatarje že dobrih 14 dni. »Neobjektivnost in neustrezen odnos dnevnika Kleine Zeitung do FPÖ je dosegel mero, ki je svobodnjaki niso več pripravljene tolerirati,« navaja interno poročilo in poziva funkcionarje, naj iz protesta odpovedo naročnino na ta dnevnik, njihovim novinarjem pa naj ne dajejo nobenih informacij in intervjujev več. Svobodnjaško »prekletstvo« zadene

oba koroška časopisa založbe Styria, Kleine Zeitung in Kärntner Woche, saj »ne izpusti nobene priložnosti, da bi škodovala FPÖ, njenim mandatarjem in članom vlade.« Največji »grešnik« je po internih navedbah svobodnjakov Antonia Gössinger, novinarka notranjepolitične redakcije, ki naj bi ves čas hujskala proti svobodnjakom. Njena največja »greha« sta celostransko odprto pismo v časopisu, kjer deželnega glavarja poziva, naj končno neha z dvomljivimi potovanji po tujini, ki škodijo ugledu Koroške, in se posveti delu doma, ter njena kritika Haiderjevega »zasebnega obiska pri Gadafiju v Libiji«. Vsaka demokratična stranka z zdravim razumom bi gleda na način, kako sta bila napisana oba prispevka, to razumela kot dobronameren korektiv.

Svobodnjaška stranka pa je odprla »lov na čarovnice« in Kleine Zeitung, ki je praktično v lasti cerkve, torej prej bližje konservativnemu taboru kot levici, in izjemno zmeren v svojem pisanju, obtožila, da je postal enostranski levi borbena pamflet, usmerjen proti njihovi skupnosti. Odgovorni urednik koroške redakcije

vendar pa poskusi vplivanja na uredniško politiko obstaja jo že dalj časa. Urednik ne vidi nobenega razloga, da bi se odpovedali svoji neodvisni usmeritvi in bodo svobodnjake še naprej kritizirali, če bo to potrebno. Svoboda tiska je namreč eden od predpogojev vsake demokratične družbe.

Pred nekaj več kot štirinajstimmi dnevi je Jörg Haider predlagal, da bi politike, ki Avstrijo črnijo v tujini, kazensko preganjali. Sodni minister Dieter Böhmendorfer, ki je vsa leta doslej vodil nekaj sto sodnih procesov svobodnjaške stranke proti avstrijskim medijem, njegova odvetniška pisarna, čeprav sam v njej ni več udeležen, pa to še vedno počne, je Haiderjevo pobudo označil za vredno premisleka. Ob četrtkovem obisku avstri-

Tako nas vidijo drugod ...

Lov na čarovnice

jske zunanje ministrice v Parizu je v francoskem dnevniku Le Monde šest francoskih univerzitetnih profesorjev protestiralo proti obsodbi znanega avstrijskega politologa in univerzitetnega profesorja na innsbruški univerzi Antona Pelinka. Sodišče je Pelinko obsodilo obrekovanja, ker je Haiderju očital izjave, ki jih je mogoče oceniti kot bagateliziranje nacionalsocializma. »Pelinka je povedal samo resnico,« trdijo profesorji. Neodvisno sodstvo je eden od temeljev demokratične države.

Avstrijska zunanja ministrica Benita Ferrero-Waldner, ki je v petek končala svojo miniturnejo po evropskih prestolnicah, je diplomatske ukrepe štirinajsterice proti črno-modri koaliciji označila kot neupravičene in nepravilne. Waldnerjeva je zavrnila kakršnekoli opazovalne mehanizme kot pogoj za odpravo sankcij z utemeljitvijo, da je FPÖ demokratična stranka in da se v Avstriji glede spoštovanja človekovih pravic in vrednot evropske demokracije po nastopu nove vlade ni spremenilo nič. Toda omenjeni primeri govorijo o nasprot- nem.

ZVEZA SLOVENSKIH IZSELJENCEV
na Koroškem vabi na slovesnost

»55 let vrnitve iz taborišč«

v nedeljo, 23. julija 2000, ob 14. uri
v kulturnem domu na Radišah

Prisrčno vabljeni!

GLOBASNICA

Oživljeni ojsetni običaji

Ko je svojčas dr. Marija Markarovič začela raziskovati oblačilno kulturo slovenskega kmečkega prebivalstva v Podjuni, je kot končni rezultat bila predvidena širša študija. Nihče pa ni mislil, da se bo ob tem izcimil še en projekt, in sicer ljudski muzikal »Globaška ojset«, ki sta jo folklorni skupini iz Globasnice ter Žitare vasi (SPD »Trta«) skupaj z globaškimi zbori pred kratkim uspešno izvajali.

Zamisel, da bi pokazali ojsetne običaje na čim bolj pristen način, to je tudi z rekonstruiranimi oblekami tedanjega časa, to je od konca 19. do srede 20. stoletja, je imel vodja globaške folklorne skupine Branko Hudl. Z ojsetjo si je globaška folklor za svojo 25-letnico obstoja podarila sama najlepše darilo. V sodelovanju med Slovenskim kulturnim društvom Globasnica in Krščansko kulturno zvezo je projekt naposled bil izveden. Štiri predstave v Šoštarjevi dvorani so bile razprodane, brez nadaljnega je možno trditi, da je v bistvu cela vas sodelovala pri izvedbi in uresničitvi ojseti.

Glavno breme pa je seveda nosila folklorna skupina. V brošuri k ojseti predsednik folklorne skupine Branko Hudl lepo opisuje, kako je projekt nastajal. Od zamisli do realizacije je bilo potrebno precej truda, fantazije in podjetnosti, predvsem pa je preteklo precej časa, saj

so s pripravami za ojset začeli že leta 1997.

17. junija 2000 je prireditelj in sodelujočim padel kamen s srca. Tega dne je bila odrska premiera Globaške ojseti in vse je šlo kot po maslu.

Globašani so ojset izvedli dejansko po stari šegi. Kdor je kdajkoli bil camar ali vadovc, in pisec teh vrst je to bil, ve, da se je protokola ojseti, to je zaporedja običajev, pesmi in sploh poteka treba držati. Sicer poznamo nekatere vaške posebnosti, a v glavnem so ženitvanjski običaji v zgornji Podjuni, od Globasnice do Šentvida, isti. Zato se mi zdi, da je prav tu potrebna kritična pripomba. Naziv »Globaška ojset« je morda v reklamnem smislu domiselni, ni pa pravilen. Praviloma bi se moral glasiti

»Podjunska ojset«, ki jo izvajajo v Globasnici. Izvedba ojseti je bila časovno in organizatorično zelo zahtevna zadeva. Globašanom je treba izreči pohvalo in priznanje, da so se držali izvirnih ojsetnih običajev in šeg. To pomeni, da so se pri starejših in starih ljudeh pozanimali avtentičnosti poročnih šeg in navad.

Sad tveganja, priprav in vaj je dober. In temu primeren je bil tudi odmev med obiskovalci predstav. Za uspeh so zaslužni vsi, ki so sodelovali, najsi so to godci, igralci posameznih vlog, to je od camarja preko neveste, rjušnice do ženina in starešine, nadalje pevci, šrangovci in oknarji ter ves organizacijski štab, ki je stal v ozadju.

Podoba uspešne izvedbe pa zaokroža brošura »Globaška ojset«, ki so jo izdali in so v njej zbrane vse potrebne informacije o društvu, o projektu oblačilne kulture v Podjuni ter seveda o ženitovanju v Podjuni. *kovač*

Prizor iz globaške ojseti z rjušnico in camarjem

Popolnoma nepričakovano je v sedemdesetem letu starosti umrl Anton Dragaschnik, po domače Romaš na Korenu. Z njim je Romaševa družina izgubila skrbnega očeta in zgledega gospodarja, ki je nadvse ljubil svojo zemljo in domačo govorico.

Anton Dragaschnik je kot otrok doraščal v krogu svoje družine, ki se je zavedala svojega narodnega izvora tudi v času nacifašizma. Ko je zločinski režim tudi koroškimi Slovencem napovedal iztrebitve in pričel uresničevati povelje reichsführerja Himmlerja »Macht das Land deutsch!«, je bila tudi Romaševa družina med tistimi na Kostanjah, ki so morale zapustiti svoj dom in nastopiti bridko pot v pregnanstvo. Tako je 20-letni Tonči aprila 1942 okusil roko nasilja in čas do zmage nad fašizmom s svojo družino in koroškimi rojaki prestajal v taborišču Frauenaurach v Nemčiji. Kljub trdi roki esesovske komande v taborišču tudi Romaševa družina ni pozabila svojega narodnega izvora in celo tam gojila domačo besedo. Še več, starejši brat Hanzi je kot bivši gimnazijec mladino v taborišču poučeval v slovenskem jeziku in tako kljub nevarnosti, ki mu je pretila, opravljal pomembno narodno vzgojno delo.

Slovo od Antona Dragaschnika, pd. Romaša na Korenu

Tik pred koncem vojne je Romaševa družina bila premeščena v nižjo Avstrijo in se po osvoboditvi leta 1945 vrnila na svojo domačijo. Pri Romašu, kjer je spet bila postojanka slovenske posojilnice, so se srečevali Kostanjčani, v mali dvorani za hlevom pa so domači igralci uprizarjali razna odrska dela. Tončijev brat Hanzi je nadaljeval študij v celovškem semenišču in bil med prvimi povojnimi bo-

goslovci, ki so v domači fari peli novo mašo.

Zaradi bolezni, ki sta si jih Romaševa starša nakopala v izgnanstvu in zaradi tega kmalu po osvoboditvi umrla, je Tonči, star komaj 18 let, moral prevzeti domačijo. Za življenjsko družico si je izbral Kortnikovo Fani iz Hovorata. Oba sta vzorno gospodarila in svoje otroke vzgojila v zavedne pripadnike naše narodne skupnosti. Poleg tega sta potem, ko je brat Hanzi zbolel za zahrbtno in neozdravljivo boleznijo, zanj skrbela do njegove smrti.

Antona Dragaschnika smo k zadnjemu počitku položili na domačem pokopališču na Kostanjah. Od pokojnika se je poslovil z mašo zadušnico župnik Jože Markowitz, ki je opravil tudi pogrebne obrede, dragemu rojaku v slovo pa so zapeli pevci SPD »Gorjanci« iz Kotmare vasi.

Vsem, ki so prispevali k spoštljivemu slovesu dragega rojaka, velja iskrena zahvala! Ženi vdovi, otrokom in sorodnikom pa po tej poti – tudi s strani Zveze slovenskih izseljencev – izrekamo naše iskreno sožalje. Vsi, ki smo Tončija Dragaschniga poznali, ga bomo ohranili v spominu kot mirnega, a zato tembolj zvestega ljubitelja slovenske besede in pripadnika naše narodne skupnosti. *A. K.*

PLIBERK

Mednarodno srečanje lovcev

V soboto, 17. junija, je bilo v Pliberku mednarodno srečanje lovcev iz Koroške, Slovenije in Furlanije, na katero je vabil Klub prijateljev lova, ki mu predseduje zelo prizadevni Mirko Kumer, odkar je umrl prvi predsednik Karel Prušnik Gašper. Temu vabilu na srečanje se je odzvalo nad 200 lovskih kolegov od Lendave do Goriških Brd ter Furlanije.

Ob zbiranju lovcev in lovk je bilo pred Kulturnim domom res praznično razpoloženje, stiskanje rok in veselje. V prijetnem vzdušju so Južnokoroški rogisti zaigrali nekaj lovskih in naznanili, da se pogon – srečanje – začne. Po tem začetnem uvodu je predsednik Kluba prijateljev lova Mirko Kumer povabil številne lovske kolege v Kulturni dom in jim izrekel dobrodošlico. Sledil je ogled športne in kulturne dvorane, ki sta na vse napravili močan vtis o naši prizadevnosti. S tem Kulturnim domom in z gojitvijo kulture, stikov bo rasla naša samozavest, svoje pa bodo doprinesli tudi lovci, da se bo naša beseda krepila.

ikej

Z BLEŠČEČE

Koča SPD »Celovec« naj bo urejena

Pred kratkim se je nam dežurnikom v planinski postojanki na Bleščeči uresničila srčna želja, da smo si zgradili posebno sobo za dežurnike, ko jih imajo povsod v drugih planinskih kočah in tako posodobili upravljanje koč. Pregradili smo spalnico na severni strani in pridobili primeren prostor za dvema ležiščema. Glavni izvajalci te pridobitve so bili nekdanji in sedanji dežurnik Blaž Gasser in Toni Valentinitš s pomagači.

Obenem z izgradnjo sobe za dežurnike je Slovensko planinsko društvo nabavilo in opremilo vsa ležišča v spalnici z novimi jogiji, za katere je vse prevleke sešila Trezi Valentinitš. Društvo pač skrbi, da svojim obiskovalcem nudi čim več ugodnosti. Seveda so le-te povezane z velikimi stroški.

Zapel je oktet iz Goriških Brd in dal temu srečanju slovesno razpoloženje. Po ogledu Kulturnega doma in otvoritvenih formalnosti so šli lovci in lovkve na Humc – Božji grob, da prisostvujejo lovski maši, ki jo je bral pliberški dekan mag. Ivan Olip. V pridigi je omenil pomen lovstva v smislu povezovalja, pa tudi njegovo nalogo, čuvanje narave in njenih lepot. Spet so nastopili rogisti, poleg njih pa še Lovski pevski zbor iz Železne Kaple. Po maši se je srečanje nadaljevalo v tako imenovani gramozni jami v Vidri vasi v velikem šotoru. Lovci so pripravili tudi streljanje v tarčo z zakritim ciljem, izkupiček pa je šel za Kulturni dom v Pliberku. Najboljši strelci so dobili nagrade kot n. pr. odstrel srnjaka, darilno košaro in drugo.

V šotoru so nastopili oktet iz Goriških Brd, Vidrinke in pa Albert Krop s svojo harmoniko, lovce pa je pozdravil tudi pliberški župan mag. Grilc. K dobri volji pa je pripomogla tudi žlahtna kapljica iz Goriških Brd, vmes pa je bilo tudi nekaj pravih lovskih »resnic«.

Za to prijetno in prijateljsko srečanje velja iskrena zahvala predsedniku Mirku Kumeru za vso skrb, da je srečanje tako uspelo. Posebna zahvala pa tudi vsem ženam lovcev in drugim, ki so skrbele za vedno obložene mize! Hvala vam! Lovcem pa kličemo: dober pogled in nasvidenje v Pliberku.

Zato računamo z uvidevnostjo obiskovalcev, da skrbijo za red v koči in da s prostovoljnimi prispevki (nismo koncesionirana firma, da bi smeli zaračunavati storitve) še naprej pomagajo podpirati planinsko dejavnost na Bleščeči.

Ko že poročamo o dejavnosti na Bleščeči, je prav, da omenimo tudi problem, ki ga imamo s kurjenjem zunaj koč, ko nekateri pečejo jedi na žaru. Trikrat smo že uničili kurišče in ga zasejali s travo in še vedno ni konca te nadloge (tudi nevarnosti požara). Itak smo s prostorom okoli hiše zelo omejeni in še to rušo uničujejo z ognjem. V koči je na razpolago štedilnik za pripravo jedi, zunaj koč pa kurjenja ne bomo dovolili. Če se že kdo »kapricira« za jedi na žaru, pa naj prinese napravo in kurivo s seboj.

Malo smo trdi, vendar upravičeno. V teh 30 letih dežuranja smo doživeli tudi razne neprijetnosti. Čeprav ima naš planinski dom stalež planinske koč, obiskovalcev nikoli nismo spraševali, ali so člani planinskih društev, kajti vsi so nam dobrodošli. Med obiskovalci razlikujemo samo dobre in slabe. Na veliko srečo je večina dobrih in smo jih zelo veseli.

Dežurniki

PRIREDITVE

ČETRTEK, 29. 6.

- BELJAK, Parkhotel, Konferenčna dvorana
19.00 Frauenpolitik nach der Wende: Zwischen Resignation und Widerstand (dr. Eva Rossmann)
CELOVEC, IKUC Ljudski dom – IKUC, Strokovno pedagoško združenje
20.00 Vladimir Wakounig in Franc Kukovica: Razprava o dvojezičnem šolstvu. Predavanje v nemškem jeziku
CELOVEC, na dvorišču Mohorjeve – Dvojezični zbor, Mohorjeva
20.15 Koncert skupine Šukar

PETEK, 30. 6.

- TINJE, Katoliški dom Sodalitas
15.00 Seminar za otroke »Gledališče sredi življenja«
CELOVEC, Mladinski dom – Dvojezični vrtec, Varstvo ABCČ, Mladinski dom SŠD
15.00 Poletna veselica. Kulturni spored pod geslom »... potujemo skozi vesolje«
KRANJSKA GORA, Liznjekova hiša
18.00 Razstava »Ko bo cvetel lan«
DOBRLA VAS, Kulturni dom – Posojilnica-Bank Podjuna
19.00 Redni občni zbor
CELOVEC, Künstlerhaus
20.30 kultDIKTatur. Moderacija: Gabriele Gerbasits, IG Kultur Österreich
VOGRČE, Pred župniščem – KKD Vogrče, KKZ
21.00 Ponovitev »Martin Krpan«

SOBOTA, 1. 7.

- ŠENTJANŽ, k & k
19.00 5 let k & k
ROŽEK, Podružniška cerkev na Humu – KD Peter Markovič, Katoliška mladina
20.15 Klasični koncert. Nastopata: Pavla Uršič Kunej (harfa) in Karolina Šanti Zupan (prečna flavta)
OBIRSKO, pri Kovaču – SPD Valentin Polanšek
20.30 Poletni koncert. Nastopata: MoPZ Valentin Polanšek in MePZ SPD Srce
VOGRČE, Pred župniščem – KKD Vogrče, KKZ
21.00 Ponovitev »Martin Krpan«. Predstava je na prostem. Režija Franci Končan

NEDELJA, 2. 7.

- SELE, Gospodarski center – DSG Sele/Zell
10.00 Selsko žegnanje

- MLINČE, Pri Pegrinu
10.00 Ribiški piknik – Podjunski ribiški klub
ŽELEZNA KAPLA, Pri Podobniku – SPD Zarja, SPZ
18.00 Začetek raziskovalne delavnice
VOGRČE, Pred župniščem – KKD Vogrče, KKZ
21.00 Ponovitev »Martin Krpan«. Predstava je na prostem. Režija Franci Končan

PONEDELJEK, 3. 7.

- PODGORJE, Ljudska šola – Tržna občina Šentjakob in Mohorjeva založba
19.30 Predstavitve knjige dr. Ingrid Kaiser-Kaplaner »Maria Elend im Rosental / Podgorje v Rožu«
SELE, Gospodarski center – DSG Sele/Zell
20.00 Selsko žegnanje z ansablom Svetlin

TOREK, 4. 7.

- CELOVEC, Musilova hiša – Društvo Arhiv Roberta Musila, DSPPPA
19.30 Dr. Marija Stanonik bere iz svoje pesniške zbirke »Raztrgane. korenine«; Janez Pernat bo bral skupaj s prof. Jankom Messnerjem in dr. Jozejem Strutzem v okviru predstavitve imenovane antologije pesmi iz časov krutega vojaškega hitlerizma
TINJE, Katoliški dom Sodalitas
20.00 Odprtje razstave »Umetnost iz Albanije«

SREDA, 5. 7.

- TINJE, Katoliški dom Sodalitas
19.30 Sv. Hema iz Krke in njen svet. Predavatelj: prof. dr. Jože Till
SELE, Farni dom – KPD Planina
20.00 Lutkovna predstava »Dežela sonca (Darinka Kladnik). Nast.: lutkovna skupina KPD iz Šmihela

PETEK, 7. 7.

- ŽELEZNA KAPLA, Društvena soba – SPZ, SPD Zarja
19.00 Zaključna prireditev raziskovalne delavnice

SOBOTA, 8. 7.

- ŽELEZNA KAPLA, Pred občinskim kopališčem – SPD Zarja
20.30 Poletna noč. Igra ansambel Vagabundi

NEDELJA, 9. 7.

- RADIŠE, Kulturni dom – SPD Radiše
14.00 Prireditev ob zaključku delovne sezone in pikniku. Sodelujejo: PD Valentin Vodnik iz Doline pri Trstu, skupine SPD Radiše

PETEK, 28. 7.

- DOBRLA VAS, Kulturni dom – SPD Srce
20.30 Poletna noč z ansablom »Lojzeta Slaka«

Čestitka

Dr. Marjan Sturm, predsednik Zveze slovenskih organizacij, je pred nekaj dnevi uspešno zaključil postdiplomski študij o evropski integraciji na univerzi v Kremisu in dosegel naslov Master of Advanced Studies for European Integration (MAS). Sodelavci na sedežu ZSO ter odborniki organizacije mu iskreno čestitamo k uspehu!

PRAZNUJEJO! Fani Pasterk iz Železne Kaple – 75. rojstni dan; župnik dr. Ostravsky iz Lobnika – 80. rojstni dan; Marica Koren iz Rut ob Baškem jezeru – 60. rojstni dan; Pepi Wrulich iz Lipice na Radišah – 40. rojstni dan; Felicitas Ilaunig z Dobrave pri Dobrli vasi – 50. rojstni dan; Ivanka Harrich iz Podroja pri Globasnici – rojstni dan; Slavko Alperner z Bistriške planine na Zili – 74. rojstni dan; Margareta Krajnc iz Libuč – rojstni dan; Marija Brieman iz Strpne vasi – rojstni dan; Alojz Gregorič iz Male vasi – rojstni dan; Ana Kapp z Blata – rojstni dan; dr. Pavel Apovnik iz Šmarkeže – rojstni dan; Cveta Pušnik – 60. rojstni dan; Marija Rakeb z Blata – 50. rojstni dan; Marija in Folti Wuzella z Reke pri Šentjakobu – 33. obletnico poroke; Pavel Erschen in Pavel Lipnik iz Lovank – rojstni dan; Matevž Raunjak iz Spodnjih Vinar – rojstni dan; Pavla Grutze z Dobrove – rojstni dan; Johana Amrusch s Tešnje – rojstni dan; Tončka Obiltschnig z Rut – rojstni dan; Marija Jobst iz Kota v Šentjakobu – rojstni dan; mag. Bojan Šturmsnabl iz Svinče vasi – rojstni dan. *Za posredovanje imen slavlencev se zahvaljujemo predvsem slovenskemu oddelku ORF v Celovcu!*

Slovenski vestnik – usmerjenost lista seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu. SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA
Sonja Wakounig (-50)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK
Zveza slovenskih organizacij na Koroškem
TISK
Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA
tel. 0463/50566

VST
Tarviser StraBe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE – teletekst 299

ČE 29. 6. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Praznična

PE 30. 6. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 1. 7. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 2. 7. ■ 6.08 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena mavrica

PO 3. 7. ■ 18.10 Kratki stik

TO 4. 7. ■ 18.10 Otroški spored

SR 5. 7. ■ 18.10 Glasbena mavrica, 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 2. 7. ■ 13.30 ORF 2 • V samo petih letih je postal kulturni in komunikacijski center v Šentjanžu napogrešljiv • Državna nagrada Erwinu Köstlerju za posebne zasluge pri prevajanju del Ivana Cankarja v nemščino • »Potujemo skozi vesolje«: Poletna veselica v mladinskem domu • Slike in inštalacije Draga Druškoviča • Na Mohorjevem vrtu v Celovcu gostuje skupina ŠUKAR s koncertom pod milim nebom

PO 3. 7. ■ 3.55 ORF 2 – Ponovitev 16.00 TV SLO1 – Ponovitev

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Krtek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15-17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrklja

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 30. 06. ■ 10.00 Kalejdoskop: Prešernove pesmi bere Tom Priestley 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Zrcalo kulture: Nova zgoščenka dua Albert & Pavle 18.00 Otroški kotiček in par ugank 18.15 Tečaj slovenščine 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Music for the masses 24.00 Ta mera (pon.) 01.00 Soundtrack tedna

SO 01. 07. ■ 10.00 Forum: Okrogla miza o izobraževalnih ustanovah (Slovenija-Avstrija) 12.30 Campus 12.00 Poročila 12.07 Crescendo: ženske ki komponirajo 13.00 Svet je vas 18.00 Sto decibelov 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru: Gorska reševalna (pon.) 20.00 Yugo-Rock 23.00 Glasba

NE 02.07. ■ 10.00 Evropa v enem tednu (BBC) 10.30 Glasba 11.00 Literarna kavarna: feministična knjigarna Frauenzimmer 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Radio Stimme 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Glasba 22.00 For those about to Rock 24.00 Zrcalo kulture: Nova zgoščenka dua Albert & Pavle (pon.) 01.00 Glasba

PO 03.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.30 Tečaj slovenščine 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 čport 20.00 Take the Jazz Train 22.00 Svet je vas (pon.) 23.00 Glasba 24.00 Forum: Okrogla miza o izobraževalnih ustanovah (Slovenija-Avstrija)(pon.)

TO 04.07. ■ 10.00 Vročinski val 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Noche Latina 21.00 Campus (pon.) 21.30 Planet music 22.00 Literarna kavarna: feministična knjigarna Frauenzimmer (pon.) 23.00 Nachtfalter 00.30 Glasba 01.00 Sport (pon.)

SR 05.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Poletna glasba 18.00 Poletni radio 18.15 Tečaj slovenščine 18.45 Poročila 19.00 Nikoli več ... 20.00 Ruff Radio 22.00 Mad Force 01.00 Glasba

ČE 06.07. ■ 10.00 Vročinski val 11.30 Tečaj slovenščine 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Ta mera 18.00 Poletni radio 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 Freak Show 21.00 Glasba

Otroški vrtec »Ringa raja« v Ledincah pri Šentjakobu

razpisuje delovno mesto vzgojiteljice za večjezični zasebni otroški vrtec, z nastopom službe dne 1. septembra 2000.

Pogoji za zaposlitev:

- zaključena izobrazba za otroške vzgojiteljice / vzgojitelje
- zaključena obvezno znanje obeh deželnih jezikov
- delovne izkušnje (zaželjene)
- pripravljenost za nadaljnje izobraževanje in supervizijo

Prošnji je treba priložiti

- življenjepis
- potek dosedanjega izobraževanja
- dokaz ev. dosedanjih delovnih izkušenj

Zainteresirana/i naj odda prošnjo za zaposlitev najkasneje do 7. julija 2000 na naslov: Otroški vrtec »Ringa raja«, v r. Marija Novak-Trampusch, Lindenweg 50, 9581 Ledenitzen/Ledince

SLOVENSKA PROSVETNA
ZVEZA RAZPISUJE**Kulturno-etno-
grafski tabor
Trenta 2000****Ki bo potekal v Trenti
od 2. do 7. julija 2000.**

Tabora se lahko udeležijo otroci med 10. in 14. letom. Na programu so raznovrstne kulturne dejavnosti ter ogledi krajevnih in naravnih znamenitosti. Tabora se bodo udeležili otroci iz Slovenije, Italije, Madžarske in Avstrije. **Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, tel.: 0463/514300-22.**

SLOVENSKA PROSVETNA
ZVEZA RAZPISUJE**Mednarodno
likovno kolonijo
mladih**

Ki bo od 20. do 26. avgusta v Špetru (S. Peitro al Natisono) z udeleženci iz Avstrije, Slovenije, Madžarske in Italije. Kolonije se lahko udeležijo otroci med 11. in 14. letom. **Prijave sprejema Slovenska prosvetna zveza, tel.: 0463/514300-22.**

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC
vabi ob 100-letnici obstoja**100 KOROŠCEV,
PRIJATELJEV DRUŠTVA, NA TRIGLAV****22. julija 2000 se bomo zbrali do/ob 19.00
v Triglavskem domu na Kredarici**

Pohodniki naj bi prispeli iz vseh smeri. Možna izhodišča (poti so dolge 5 ur, 6 ur ali več): dolina Vrata, dolina Kot, dolina Krma, Pokljuka, Bohinj, dolina Trenta, ... Prenočišča lahko rezerviramo le za tiste skupine/posameznike, ki nam bodo do najkasneje 10. julija (na tel. 0463 51 43 00 14 /Urška) sporočili: ■ udeležbo (kraj, ime in število

udeležencev) ■ smer prihoda/oz. pot, ki jo bodo izbrali ■ eventualne potrebe/oz. pomoč, ki jo pričakujete od priveditelja.

Več informacij pri odbornikih SPD Celovec, v slovenskem tisku, ali pod gornjo tel. številko

Ne zamudite prijavnega roka! Vsi prisrčno vabljeni!

Sem gor se bomo povzpeli 23. julija: pojdite z nami!

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

VODORAVNO: 1. prvi prevajalec svetega pisma v slovenščino (1581) 13. sadra, prozoren, bel kamen 14. ljubkovalno za Edvard 15. diktat 16. prebivalec Estonske 18. kemijski znak za iridij 19. osebni zaimek 20. ime Ljubljane pod Rimljani 21. hčerini mož 23. posoda za kuhanje kave, ki jo uporabljajo predvsem v orientalskih deželah, pa tudi v Bosni in Srbiji 25. nemško ime mesta Dunaj 27. razsulo, pogin 29. kožni izpuščaj 33. tukaj 34. krajše za Teodora 35. žensko ime, (pisateljica in režiserka Hudl) 36.

strd 37. poljski pisatelj, dramatik in satirik (Slavomir) 38. glagol premikanja 39. španski polnik 41. nemško ime za koroško vas Led pri Rudi 42. ton, »štima« 43. besedilo za opero 46. borba 47. popis premoženja in dajatev v srednjem veku 48. mesto na vzhodnem Koroškem, kjer je vsakoletni sejem, star nad 600 let 51. kemijski znak za kalcij 52. večanje, porast

NAVPIČNO: 1. bivši predsednik Zveze koroških partizanov, zaslužni kulturni in politični delavec, doma iz Šentprimozja v Podjuni (ime, priimek in partizansko ime) 2. krajše Uršula 3. redkost, redek pred-

met 4. nekdanji prebivalec Iberskega polotoka 5. tibetansko govedo 6. DS 7. glavno mesto Grčije 8. material gozdog 9. neživ 10. naslov japonskega cesarja 11. enakost, identičnost 12. francosko mesto ob Sredozemskem morju blizu italijanske meje 17. del pohištva za obleke 19. posledica ožiganja 22. originalno ime Irske 24. kdor je zvit 26. nasprotno od »je« 28. ženske, ki se gole kopajo 30. poklicni napredek 31. žitarica z vzhoda 32. močan, krepak 36. kogar milujejo, je ... 37. mesto na južnem Tirolskem 40. italijanska denarna enota 42. »sadež« gozdog, ki ga nabirano poleti in jeseni 44. BB 45. narečno za stari oče 46. orodje, s katerim priganjajo živino, »gajžla« 49. ljudska šola 50. RJ

Rešitev zadnje križanke:

VODORAVNO: 1. ČASOPISNA RACA 12. ATEK 13. TRINOG 14. ROČ 15. TABLET 16. MO 17. OM 18. POLIS 19. TRAM21. RADIJ 22. PERLA 23. NEON 25. JAVOR 27. IT 28. INDIJA 30. ORDEN 32. KIRKA 33. ILNATO 34. CIA 35. ROKOMAVH 37. GAG 38. ŽAN 39. ER 40. OBOK 42. FRANCA 45. RK 47. OLEPŠATI 49. AGENTKA 50. FANTA

NAVPIČNO: 1. ČAROVNIK 2. ATOM 3. SEČ 4. OK 5. ITALIJA 6. SRBIJA 7. NILS 8. ANE 9. ROTTERDAM 10. AG 11. AROMAT 15. TOD 16. MALINOVEC 18. PANIKA 20. RR 21. RODRIGO 22. PORNOGRAF 24. ENICA 26. VOLK 29. JA 31. ETA 33. ION 35. RAKEK 36. HRANA 37. GORA 38. ŽOLT 41. BON 42. FŠ 43. ATA 44. NIN 46. KG 48. PA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13									14		
15						16			17		
		18			19			20			
21	22			23			24				
25			26					27			28
29				30		31		32			33
34				35						36	
			37							38	
39	40		41						42		
43		44				45		46			
47						48	49			50	
51			52								

Za mlade pesnike in pisatelje

Knjižna zbirka Beletrina (Študentska založba) vabi mlade, še neuveljavljene pesnike in pisatelje na literarni konec tedna v Piran.

Od 15. do 17. septembra 2000 bodo imeli svoje delavnice za poezijo in prozo odprte Alojz Ihan, Aleš Šteger in Aleš Čar. Letos odpiramo vrata dramske literarne delavnice, vodil jo bo dr. Lado Kralj. Na literarnih srečavanjih bomo poleg francoskega pisatelja Tahar Ben Jellouna na osrednjem literarnem dogodku gostili še enega literarnega gosta, ki pa naj zaenkrat ostane skrivnost ...

Prijavo, nekaj svojih pesmi oziroma nekaj strani proze, pošljite do 20. julija 2000 na naslov Študentska Založba, Beethovenova 6/1, 1000 Ljubljana. Dodatne informacije so na voljo na telefonski številki 00386 / 1 / 2510-332..

Kotizacija bo 2000 SIT (slovenskih tolarjev) oziroma 135 ATS, ki jih plačate po prijavi. Prenočišče z zajtrkom je organizirano. Ostali stroški so 5000 SIT za dve nočitvi.

pismi bralcev**Šolska razprava -
Čemu bagateliziranje?**

Zelo pozorno sledim trenutni šolski razpravi. Ogorčena sem nad tem, kako svojevrstno pot je ubrala ta diskusija. V televizijski oddaji »Dober dan, Koroška« (11. 6. 2000) je bilo jasno prikazano, kakšne dvojezičnemu šolstvu sovradne cilje zasleduje platforma za »Šolo jezikovne raznolikosti«. V isti oddaji pa slovenski politiki bagatelizirajo in se sprenevedajo, češ da niso pristali na kaj takega, kar bi razvrednotilo kvalifikacijo dvojezičnih učiteljev. Ali se slovenski politični funkcionarji sploh zavedajo, da so pristali na osnovne zahteve te vprašljive platforme in se pustili od koroških politikov speljati na led? Slej ko prej pa nas skušajo prepričati, da so za manjšinsko šolstvo dosegli edinstven uspeh. Po mojem prepričanju so se odločili za pot, ki nikakor ne pomeni izboljšanje trenutne šolske

situacije in tudi ne povečanje vrednosti dvojezične vzgoje. Nasprotno. S svojim pristankom so slovenski politiki tej vprašljivi platformi dali potuho, ker vodijo njene zahteve že zdaj v vidno in zaznavno razdvajanje vseh učiteljev na dvojezičnih šolah.

Nekateri teh slovenskih pogajalcev pa še vedno trdijo, da se nič ni zgodilo in da so le pristali na strokovne pogovore na ministrski ravni. Koroški mediji ne bi imeli vzroka na veliko poročati o historičnem konsenzu, če bi tega slovenski zastopniki ne omogočili. Naj mi pojasnijo, zakaj so akceptirali točke, ki gredo v razvrednotenje slovenščine oz. dvojezičnosti. Nad trenutnim političnim vodstvom koroških Slovencev sem razočarana, ker jih očitno nikakor ne zanima pedagoško-strokovna rešitev dvojezičnega šolstva, marveč politična kupčija, o kateri pa v javnosti nočejo govoriti.

Majda Kernjak, Celovec,
učiteljica

**KTZ: »Statt Applaus hagel's
jetzt Propaganda-Vorwürfe«**

Die KTZ vom 22. 6. 2000 berichtete von »Propaganda-Vorwürfen«, die die Kärntner Slowenenführung, insbesondere KEL-Obmann Andrej Wakounig, gegenüber LH Haider erhebt, weil dieser beim EU-Gipfel in Feira eine (mehrsprachige) Glanzbroschüre über seine »Verdienste« in Sachen Minderheitenpolitik vorlegte. Ja, was haben die Kärntner Slowenen denn geglaubt, was Haider mit dem allseits umjubelten »Kärntner Volksgruppenkonsens« (Minderheitenschule und 10-Oktober-Feier) machen wird, zu dem die Slowenenführung ihren Teil beigetragen hat? Sollte er das hinter dem Berg halten oder verschämt verschweigen, dass ihm die Kärntner Slowenen (freiwillig und gratis?) zu einem Imagegewinn verholten

haben, den er jetzt international auszuschlachten gedenkt? Wenn in der Glanzbroschüre etwas falsches steht, möge Andrej Wakounig dies rasch richtig stellen. Wenn die Slowenenführung in ihrer Zustimmung zu Haider's Politik in der Broschüre falsch zitiert sind, sollen sie jetzt nicht große kritische Töne gegenüber Haider anschlagen. Sie können ja auch einmal ihre Politik grundsätzlich überdenken; jedenfalls sollten diejenigen von Moral nicht reden, die sich zuvor prostituiert haben. Im übrigen sei die Slowenenführung an ein Zitat von Haider erinnert, das er 1988 auf sie gemünzt hat: »Wer sich mit Hunden ins Bett legt, darf sich nicht wundern, wenn er mit Flöhen aufwacht.«

Univ.-Prof. Dr. Peter Gstettner,
Klagenfurt

24. SREČANJE MLADIH ŠPORTNIKOV

Enkrat zlato, dvakrat srebro za SŠZ

Košarkarji

Odbojkarice

Mesto Tolmin v čudoviti Soški dolini v zahodni Sloveniji je gostilo udeležence 24. Srečanja mladih slovenskih športnikov in športnic iz obmejnih dežel 2000. Na tradicionalni prireditvi, ki leto za letom v športnem in prijateljskem duhu združuje slovensko mladino iz štirih držav (Slovenije, Avstrije, Italije in Madžarske), je letos sodelovalo nad 120 mladih v starosti do 15 let.

Zastopali so Slovensko športno zvezo na Koroškem (SŠZ), Združenje slovenskih športnih društev v Italiji (ZSŠDI), Zvezo Slovencev na Madžarskem (Porabje) ter športna društva iz Tolmina in okolice. Mladi športniki SŠZ so nastopili v košarki, nogometu, odbojki in v namiznem tenisu, najboljšo uvrstitev pa je – kot že lansko leto – dosegla mlada namiznoteniška ekipa. Fabian Meklin in Valentin Mitterer sta prepričljivo osvojila prvo mesto. Srebro so osvojili mladi košarkarji pod vodstvom trenerja Bojana Grzetiča ter odbojkarice pod strokovnim vodstvom mag. Anite Tschachtschmann.

Nogometaši

Mladi nogometaši (trener Adem Drizdarevič) pa so nesrečno zgrešili finale. Igralci iz naraščajnih centrov SAK so vodili že z 2 : 0, toda sodnik jim ni bil najbolj naklonjen. Z dve-

Namiznoteniška ekipa

ma offside-goloma so Madžari izenačili in nato v svojo korist odločili še streljanje najstretrovske s 4 : 3. Gola proti ekipi iz Porabja sta dala Nikolaj Grilc in Tomaž Kreutz. V tekmi za tretje mesto je ekipa SŠZ nato izgubila še proti ekipi ZSŠDI iz Gorice z 0 : 3.

Košarkarska ekipa, sestavljena iz igralcev KOŠ-a, je v prvi tekmi prepričljivo premagala ZSŠDI iz Trsta, v finalu pa dokaj nesrečno izgubila proti domačinom iz Tolmina.

Mlade odbojkarice iz Doba so sicer podglele mladim Slovenkam iz Italije z 0 : 3, odločitev predvsem v drugem in tudi tretjem nizu pa je bila izredno tesna.

Najbolj uspešni na 24. Srečanju mladih zamejskih športnikov so bili gostitelji-Tolminčani: zmagali so v nogometu in v košarki, v namiznem tenisu pa so osvojili drugo mesto. ZSŠDI je tokrat – kot SŠZ – osvojilo enkrat zlato (odbojkarice), bron v nogometu ter četrto mesto v košarki.

Slovinci iz Porabja so tokrat nastopili samo v nogometu in osvojili srebro. Marjan Jemec kot predstavnik Olimpijskega komiteja Slovenije-Združenja športnih zvez, ki je že vsa leta prireditelj teh tradicionalnih športnih srečanj, ter Ivan Lukan v imenu zamejskih športnih društev sta se ob slovesni razglasitvi rezultatov zahvalila Športni zvezi in mestni občini Tolmin za dobro organizacijo srečanja. Oba sta izpostavila pomen srečanj mladih iz zamejstva za krepitev športnega sodelovanja in gradnjo prijateljstva med mladino iz štirih so-

sednjih držav. Sodelujoče ekipe so prejele lepe pokale, plakete ter listino o sodelovanju.

I. L.

ZA SŠZ SO TEKMOVALI:

Nogomet: Nikolaj Grilc, Mathias Laussegger, Manuel Vidakovič, Jasmin Trifunović, Tomaž Kreutz, Marjan Kropiunik, Markus Arbeiter, Daniel in Christian Dlopst, Slavoljub Kojič, Samo Olip, Manuel Wicher (trener: Adem Dizdarevič)

Odbojka: Irina in Christina Lopinsky, Jasmin Baumkircher, Tamara Partl, Verena Gorenšek, Silke Meklin (trener: mag. Anita Tschachtschmann/Peter Trampusch)

Košarka: Boris Vavti, Jasmin Trifunović, Arne Schimann, Jan in Marko Brumnik, Daniel Wutti, Gregor Rutar, Jurij Brežavšček (trener: Bojan Grzetič)

Namizni tenis: Fabian Meklin, Valentin Mitterer

KONČNE UVRSTITVE:

Nogomet – dečki: 1. Tolmin, 2. Porabje, 3. ZSŠDI, 4. SŠZ

Košarka – dečki: 1. Tolmin, 2. SŠZ, 3. ZSŠDI

Odbojka – deklice: 1. ZSŠDI, 2. SŠZ

Namizni tenis – dečki: 1. SŠZ, 2. Tolmin

KOLESARJENJE

»Paco« kapetan kolesarske ekipe na OI v Sydneyju!

Turistična regija Baško jezero na Koroškem je konec tedna ob priliki avstrijskega državnega prvenstva gostila najboljše avstrijske kolesarje. Tekmovali so za naslov avstrijskega državnega prvaka 2000 v vožnji na goro, na kronometer in na krožni progi.

Kapetan avstrijske ekipe pri OI v Sydneyju 2000: Peter »Paco« Wrolich

Na zaključni krožni progi (190 kilometrov) je tekmoval tudi lokalni matador Peter »Paco« Wrolich, ki pa je v 14. krogu zamudil odločilen napad skupine osmih kolesarjev, v kateri je bil tudi Wrolichov klubski kolega Thomas Mühlbacher (Gerolsteiner). Naslov prvaka je v sprintu osvojil Werner Riebenbauer pred Mühlbacherjem, tretji je postal Korošec Bernhard Gugganig, ki je bil tudi najboljši kolesar prvenstva.

Wrolich, ki je že dvakrat osvojil naslov avstrijskega viceprvaka, je v cilju dejal, da je seveda hotel zmagati pred domačo publiko in se je tudi dobro počutil. Toda ko je Mühlbacherju uspelo pobegniti s prvo skupino, je bilo jasno, da ne bo stopil na naj-

višjo stopničko. »Zmagati doma je pač najtežje, ker vsi gledajo samo na to, kdaj boš napadel,« je dejal »Paco« Wrolich.

26-letni kolesar-profesionalenec iz Loč pa je kljub temu že dosegel svoj letošnji visoki cilj – nastop na olimpijskih igrah v treh mesecih v Sydneyju v Avstraliji. Avstrijska kolesarska zveza mu je ob tem celo zaupala odgovorno funkcijo kapetana 5-članske kolesarske olimpijske ekipe!

Avstrijski prvak na kronometer je postal Rene Haselbacher pred Josefom Lontschartschem in Bernhardom Gug-

ganigom, gorsko dirko na Dobrač pa je presenetljivo dobil Hans Peter Obwallner. Prvo preizkušnjo v okviru tega velikega kolesarskega eventa, 1. tekmovalje na kronometer za mednarodno trofej Baško jezero 2000, najvišje dotirano tovrstno prireditev v Avstriji v letu 2000, pa je dobil Bernhard Gugganig (Sport Kärnten) pred klubskim kolegom Rolandom Pilsom in Christophom Kerschbaumom (ARBÖ-Wüstenrot Salzburg).

Na startu prireditve, katere glavni organizator je bila Slovenska športna zveza, je bilo rekordno število skoraj 130 kolesarjev iz cele Avstrije, tekmovali pa so v kategorijah elita, pod 23, juniorji, mladinci in masters.

I. L.

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 116

Silvo Kovač

Problem dr. S. Wolf / mat v 3 potezah

Trije črni kmetje so trenutno varen ščit kralju, ki so mu bele figure napovedale matiranje v treh potezah. Dami in skakaču pomaga tudi beli kralj, vendar se bodo vsi poizkusili matiranja belih figur slabo končali, v kolikor reševalci

ne bodo poiskali poanto problema. Ni težko, vendar pa je dokaj poučno!

Rešitev št. 115

S potezo 1...b5! želi črni odstraniti belopoljnega lovca z nevarne diagonale. Sedaj bi na 2.Lb5: Tab8 3.a4 a6 črni osvojil figuro. Tako pa je na umik lovca 2.Ld3 sledil nepričakovani udar na belega kralja sredi šahovnice. Z odlično potezo 2...Db4+! je črni dosegel odločilno materialno prednost. Na 3.db4: Sd3:+ in po umiku kralja črni osvoji figuro. Ne pomaga 3.Tc3 zaradi 3...Sd3:+ še z večjo prednostjo črnega, zato se je beli vdal!

